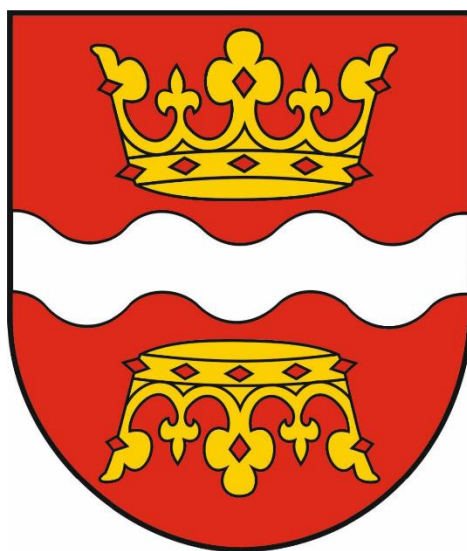

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Golub-Dobrzyń

**na potrzeby opracowania
Strategii Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń
na lata 2023-2029**

Wykonawca: Grant Thornton Frąckowiak Prosta spółka akcyjna
ul. Głowackiego 20
87-100 Toruń
T +48 56 657 55 91
F +48 56 475 45 47
www.GrantThornton.pl

Data: styczeń 2023 r.

Spis treści

SPIS TREŚCI	3
SPIS TABEL	4
SPIS WYKRESÓW	5
SPIS MAP	5
SPIS ZDJĘĆ	5
WPROWADZENIE	6
1. SFERA SPOŁECZNA	8
1.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY	8
1.1.1. <i>Położenie geograficzne i podział administracyjny</i>	8
1.1.2. <i>Liczba ludności</i>	9
1.1.3. <i>Prognozy demograficzne</i>	11
1.2. SFERA SPOŁECZNA	13
1.2.1. <i>Kultura i sport</i>	13
1.2.2. <i>Edukacja</i>	19
1.2.3. <i>Pomoc społeczna</i>	22
1.2.4. <i>Ochrona zdrowia</i>	27
1.2.5. <i>Działalność organizacji pozarządowych</i>	27
1.2.6. <i>Bezpieczeństwo</i>	31
2. SFERA PRZESTRZENNA	34
2.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I DZIEDZICTWO KULTUROWE	34
2.1.1. <i>Rzeźba terenu</i>	34
2.1.2. <i>Gleby</i>	34
2.1.3. <i>Szata leśna</i>	35
2.1.4. <i>Wody powierzchniowe i podziemne</i>	36
2.1.5. <i>Klimat</i>	37
2.1.6. <i>Ochrona przyrody</i>	39
2.1.7. <i>Turystyka i rekreacja</i>	39
2.1.8. <i>Dziedzictwo kulturowe</i>	42
2.2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	47
2.2.1. <i>Infrastruktura transportowa</i>	47
2.2.2. <i>Punkty oświetleniowe</i>	49
2.2.3. <i>Infrastruktura telekomunikacyjna</i>	50
2.2.4. <i>Gospodarka wodno-ściekowa</i>	50
2.2.5. <i>Sieć gazowa</i>	52
2.2.6. <i>Gospodarka odpadami</i>	53
2.2.7. <i>Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii</i>	53
2.2.8. <i>Mieszkalnictwo</i>	55
3. SFERA GOSPODARCZA	57
3.1 GOSPODARKA	57
3.1.1. <i>Podmioty Gospodarcze</i>	57
3.1.2. <i>Rolnictwo i leśnictwo</i>	58
3.1.3. <i>Tereny inwestycyjne</i>	59
3.1.4. <i>Rynek pracy</i>	60
3.1.5. <i>Budżet Gminy</i>	62

Spis tabel

Tabela 1. Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2025-2050	11
Tabela 2. Dane Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowogrodzie	14
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2017-2021	20
Tabela 4. Plan sieci publicznych ośmioletnich szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Golub-Dobrzyń, a także granice obwodów tych szkół.....	21
Tabela 5. Wychowanie podstawowe na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2017-2021	21
Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 roku	22
Tabela 7. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2014, 2016, 2019 i 2021.....	24
Tabela 8. Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej w Gminie Golub-Dobrzyń w 2020 i 2021 r.	25
Tabela 9. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń (2017-2021).....	27
Tabela 10. Organizacje pozarządowe Gminy Golub-Dobrzyń.....	28
Tabela 11. Interwencje i zdarzenia na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2016-2021	31
Tabela 12. Zestawienie ilości zdarzeń, zastępów oraz ratowników na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2016 - 2021	32
Tabela 13. Lasy na terenie Gminy Golub-Dobrzyń	35
Tabela 14. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Gminy Golub-Dobrzyń.....	40
Tabela 15. Kategorie i długości dróg na terenie Gminy Golub-Dobrzyń.....	47
Tabela 16. Ścieżki rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe na terenie Gminy Golub-Dobrzyń [km].....	48
Tabela 17. Infrastruktura oświetleniowa na terenie Gminy Golub-Dobrzyń.....	50
Tabela 18. Sieć wodociągowa.....	51
Tabela 19. Sieć kanalizacyjna	51
Tabela 20. Sieć gazowa	52
Tabela 21. Gospodarka odpadami na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2017-2021	53
Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2017-2021	56
Tabela 23. Rodzaje gruntów i użytków rolnych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń	58
Tabela 24. Grunty stanowiące własność Gminy Golub-Dobrzyń	59
Tabela 25. Gospodarstwa rolne Gminy Golub-Dobrzyń wg Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 i 2020 r.....	59
Tabela 26. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2011, 2016, 2021	61
Tabela 27. Dochody i wydatki budżetowe Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2019 – 2021 (w zł).....	62
Tabela 28. Dochody budżetu Gminy Golub-Dobrzyń według wybranych działów (w zł)	63
Tabela 29. Wydatki budżetu Gminy Golub-Dobrzyń według wybranych działów (w zł).....	63

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Gminy w latach 2011-2021	10
Wykres 2. Liczba ludności Gminy w podziale ze względu na płeć (2011-2021).....	10
Wykres 3. Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2025-2050	12
Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2021	25
Wykres 5. Klimatogram Gminy Golub-Dobrzyń.....	38
Wykres 6. Wykres temperaturowy Gminy Golub-Dobrzyń.....	38
Wykres 7. Tabela klimatu Gminy Golub-Dobrzyń	38
Wykres 8. Godziny słoneczne Gminy Golub-Dobrzyń	39
Wykres 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON	57
Wykres 10. Podział przedsiębiorstw wg grup sekcji prowadzonej działalności (2021 rok).....	57
Wykres 11. Pracujący na 1 000 ludności w latach 2011, 2016, 2021	61
Wykres 12. Dochody i wydatki budżetowe Gminy Golub-Dobrzyń na jednego mieszkańca w latach 2019 – 2021 (w zł)	64

Spis map

Mapa 1. Gmina Golub-Dobrzyń na tle gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego	9
Mapa 2. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. kujawsko-pomorskiego	60

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie	13
Zdjęcie 2. Orlik w Ostrowitem.....	15
Zdjęcie 3. Hala sportowa w Gałczewie.....	16
Zdjęcie 4. Sala sportowa we Wrockach	17
Zdjęcie 5. GOPS w Golubiu-Dobrzyniu	23
Zdjęcie 6. DDP „GRODNO”	26
Zdjęcie 7. OSA we Wrockach.....	18
Zdjęcie 8. OSA w Lisewie.....	18
Zdjęcie 9. OSA w Antoniewie	19
Zdjęcie 10. Kościół par. p. w. św. Magdaleny w Ostrowitem	43
Zdjęcie 11. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Marcina we Wrockach.....	43
Zdjęcie 12. Kościół ewangelicki w Ostrowitem.....	44
Zdjęcie 13. Wioski tematyczne na terenie Gminy Golub-Dobrzyń	46

Wprowadzenie

Na wstępie zaznaczyć trzeba, że kompleksowa i pogłębiona diagnoza stanowi punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy. Zgodnie z obowiązującym prawem, diagnoza nie jest tylko dobrą praktyką czy standardem realizacyjnym, ale obowiązkiem ustawowym (art. 10a ust. 1 uzppr). W niniejszym przypadku diagnoza została przygotowana jako odrębny dokument (raport diagnostyczny), z kolei wnioski płynące z przeprowadzonej diagnozy wskazane zostaną w samej strategii.

Diagnoza została podzielona na trzy główne sfery, w ramach których zawarto opis poszczególnych dziedzin życia w gminie. Podział ten przedstawia się następująco:

- 1) Sfera społeczna, w ramach której przedstawione zostały:
 - ogólna charakterystyka gminy, w tym:
 - położenie geograficzne i podział administracyjny,
 - liczba ludności,
 - prognozy demograficzne,
 - kultura i sport,
 - edukacja,
 - pomoc społeczna,
 - ochrona zdrowia,
 - działalność organizacji pozarządowych,
 - bezpieczeństwo.
- 2) Sfera przestrzenna, w ramach której przedstawione zostały:
 - środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe, w tym:
 - rzeźba terenu,
 - gleby,
 - szata leśna,
 - wody powierzchniowe i podziemne,
 - klimat,
 - ochrona przyrody,
 - turystyka i rekreacja,
 - dziedzictwo kulturowe,
 - zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna, w tym:
 - infrastruktura transportowa,
 - punkty oświetleniowe,
 - infrastruktura telekomunikacyjna,
 - gospodarka wodno-ściekowa,
 - sieć gazowa,
 - gospodarka odpadami,
 - energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii,
 - mieszkalnictwo.
- 3) Sfera gospodarcza, w ramach której przedstawione zostały:
 - podmioty gospodarcze,
 - rolnictwo i leśnictwo,
 - tereny inwestycyjne,
 - rynek pracy,
 - budżet gminy.

Niniejsza diagnoza została przygotowana w oparciu o szereg dokumentów, w szczególności o:

- UCHWAŁĘ NR V.25.2019 RADY GMINY GOLUB-DOBRZYŃ z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Golub-Dobrzyń oraz określenia granic obwodów tych szkół od dnia 1 września 2019 r.
- Strategię Rozwoju Kultury Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2018-2024
- Raport o stanie Gminy Golub-Dobrzyń za rok 2020
- Raport o stanie Gminy Golub-Dobrzyń za rok 2021
- Strategię Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2020+
- Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo kujawsko-pomorskie
- Sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Golub-Dobrzyń za lata 2019, 2020 i 2021
- Statystyczne Vademecum Samorządowca

oraz danych źródłowych dostępnych w sieci:

- GUS BDL
- <http://www.golubdobrzyn.naszabiblioteka.com/>
- www.uggolub-dobrzyn.pl
- <https://waszaedukacja.pl>
- <https://www.google.com/maps>
- <https://pl.climate-data.org>
- zabytek.pl
- <https://serwis.bip.golub-dobrzyn.com.pl/4993,mapy-powiatu>

a także z danych jednostek organizacyjnych, takich jak:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie
- GOPS w Golubiu-Dobrzyniu
- Komenda Powiatowa Policji w Golubiu-Dobrzyniu
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Golubiu-Dobrzyniu
- Urząd Gminy Golub-Dobrzyń
- Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu.

Diagnoza przygotowana została w dwóch wariantach:

- 1) Dynamicznym – przeprowadzona została analiza trendów/tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach. Diagnoza została zatem przeprowadzana w układzie dynamicznym (kilkuletnim), który pozwolił na uzyskanie informacji o dokonujących się zmianach,
- 2) Porównawczym – w diagnozie zastosowane zostały porównania, które pozwoliły umiejscowić gminę w szerszym kontekście, a jednocześnie mogą posłużyć jako podstawa do samodoskonalenia. Kluczowy w tym przypadku był dobór tła porównawczego. Gminę przedstawiono na tle powiatu, województwa, a w niektórych aspektach, również kraju.

Na sam koniec warto wspomnieć, że diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma ona bowiem umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

1. Sfera społeczna

Przy tej sferze warto wspomnieć, że infrastruktura społeczna jest również w niej omawiana, jednakże ze względu na większe znaczenie działań miękkich o charakterze społecznym (np. programy edukacyjne, programy społeczne skierowane do osób starszych czy niepełnosprawnych, działania o charakterze kulturalnym itp.) realizowanych z wykorzystaniem infrastruktury społecznej, infrastruktura społeczna została opisana w powiązaniu z działaniami społecznymi.

1.1. Ogólna charakterystyka gminy

1.1.1. Położenie geograficzne i podział administracyjny

Gmina Golub-Dobrzyń położona jest w południowo-wschodniej części Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dolinie rzeki Drwęcy, w Powiecie Golubsko-Dobrzyńskim. Od południa graniczy z Gminą Zbójno, od zachodu z Gminą Kowalewo Pomorskie i Gminą Ciechocin, od południowego-wschodu z Gminą Radomin, a od północnego-wschodu z Gminą Dębowa Łąka (Powiat Wąbrzeski) i Gminą Bobrowo (Powiat Brodnicki).

Pod względem administracyjnym Gmina Golub-Dobrzyń to gmina wiejska zajmująca obszar ponad 197 km², co stanowi 32% powierzchni powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Tym samym jest największą gminą w Powiecie.

W skład Gminy wchodzi 21 sołectw:

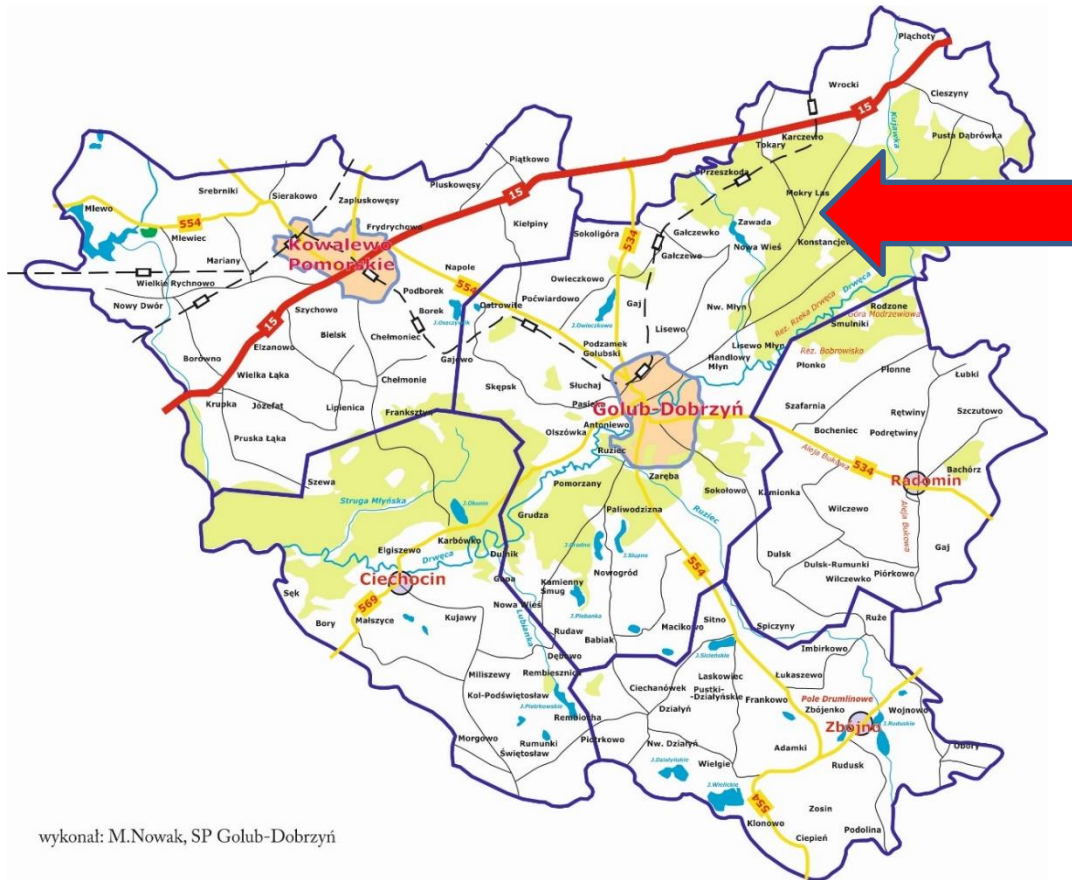
- Białkowo
- Cieszyny
- Gajewo
- Gałczewko
- Karczewo
- Kujawa
- Lisewo
- Macikowo
- Nowawieś
- Nowogród
- Olszówka
- Ostrowite
- Paliwodzizna
- Pląchoty
- Podzamek Golubski
- Sokoligóra
- Pusta Dąbrówka
- Skępsk
- Sokołowo
- Węgiersk
- Wrocki¹.

W gminie znajduje się łącznie 57 miejscowości. Miasto Golub-Dobrzyń zlokalizowane w centrum gminy, stanowi dla niej wielofunkcyjny ośrodek i zaplecze nastawione m.in. na obsługę

¹ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2020+

jednostek osadniczych wchodzących w jej skład. Siedziba gminy znajduje się w Golubiu-Dobrzyniu, w budynku Urzędu Miasta, Gminy i Powiatu przy ul. Plac 1000-lecia².

Mapa 1. Gmina Golub-Dobrzyń na tle gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego

wykonał: M.Nowak, SP Golub-Dobrzyń

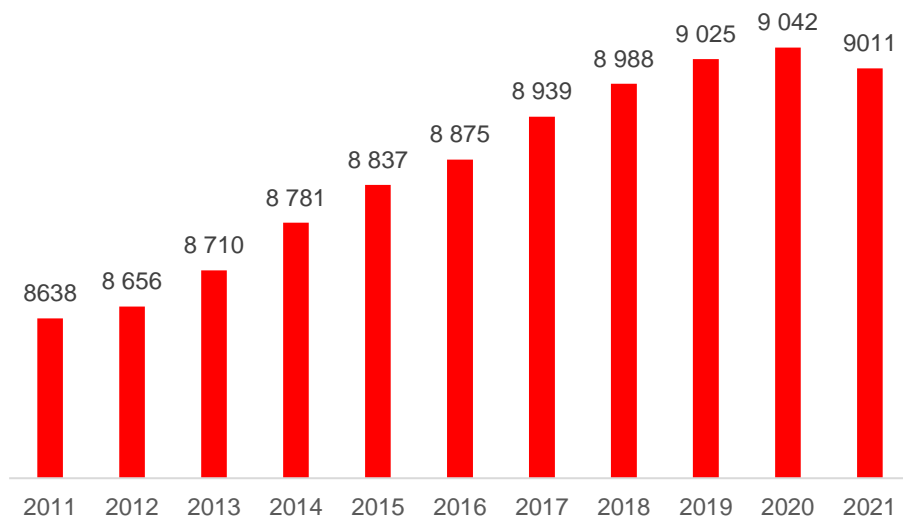
Źródło: <https://serwis.bip.golub-dobrzyn.com.pl/4993.mapy-powiatu>

1.1.2. Liczba ludności

W roku 2021 Gminę Golub-Dobrzyń zamieszkiwało 9 011 osób. Tym samym mieszkańcy Gminy stanowili 20,58% ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz 0,44% ludności województwa kujawsko-pomorskiego. Na przestrzeni lat 2011-2021 liczba ludności ulega systematycznemu wzrostowi. W 2021 roku w porównaniu z rokiem 2011 liczba ludności wzrosła o 4,32% (wzrost o 373 osoby).

² Raport o stanie Gminy Golub-Dobrzyń za 2021 rok

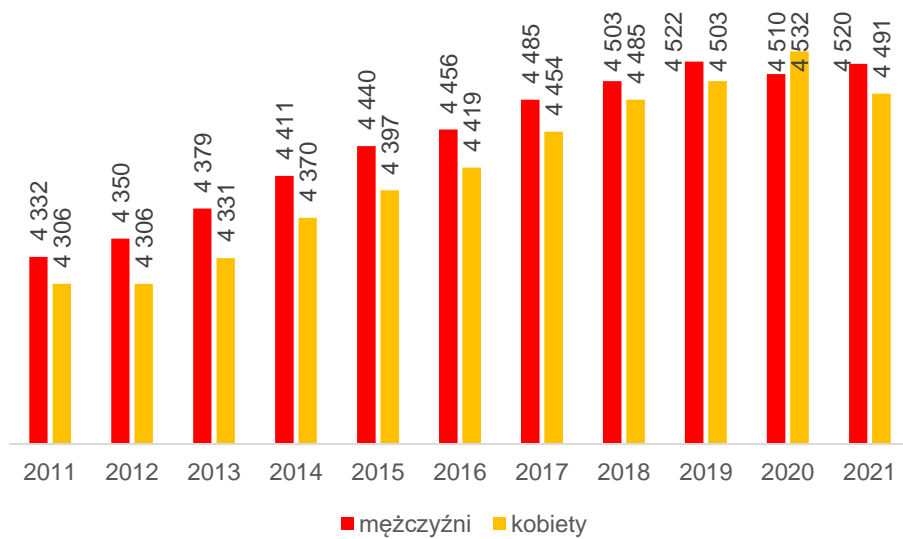
Wykres 1. Liczba ludności Gminy w latach 2011-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

W 2021 roku kobiety w ogólnej liczbie ludności stanowiły 49,84%, a mężczyźni 50,16%.

Wykres 2. Liczba ludności Gminy w podziale ze względu na płeć (2011-2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

1.1.3. Prognozy demograficzne

Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2025-2050

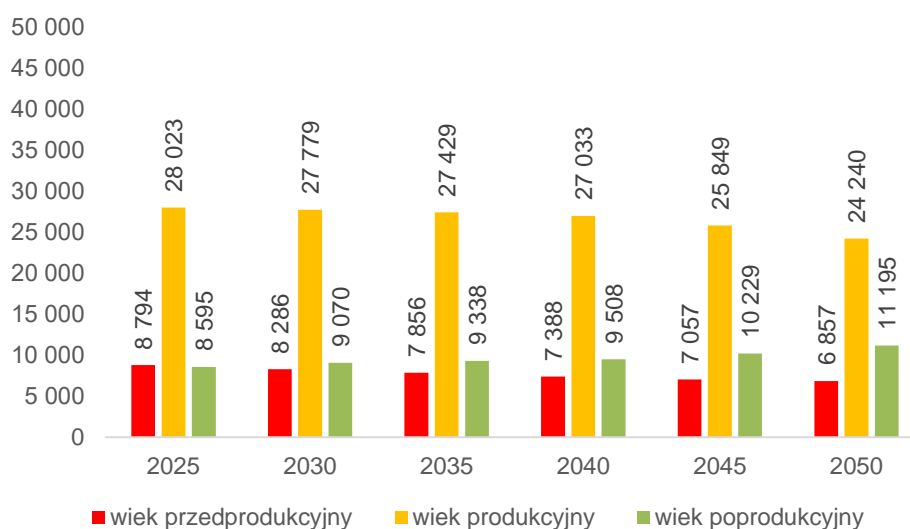
Prognoza dla 2025 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	3 147	1 611	1 536	5 647	2 937	2 710
produkcyjny	10 149	5 232	4 917	17 874	9 623	8 251
poprodukcyjny	3 547	1 215	2 332	5 048	1 928	3 120
Prognoza dla 2030 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 871	1 479	1 392	5 415	2 787	2 628
produkcyjny	10 004	5 086	4 918	17 775	9 461	8 314
poprodukcyjny	3 694	1 366	2 328	5 376	2 223	3 153
Prognoza dla 2035 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 679	1 380	1 299	5 177	2 670	2 507
produkcyjny	9 822	4 954	4 868	17 607	9 263	8 344
poprodukcyjny	3 719	1 440	2 279	5 619	2 429	3 190
Prognoza dla 2040 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 513	1 295	1 218	4 875	2 515	2 360
produkcyjny	9 598	4 815	4 783	17 435	9 071	8 364
poprodukcyjny	3 706	1 490	2 216	5 802	2 609	3 193
Prognoza dla 2045 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety

przedprodukcyjny	2 407	1 241	1 166	4 650	2 401	2 249
produkcyjny	9 076	4 572	4 504	16 773	8 735	8 038
poprodukcyjny	3 899	1 607	2 292	6 330	2 876	3 454
Prognoza dla 2050 roku						
Wiek	Miasta			Wsie		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
przedprodukcyjny	2 335	1 204	1 131	4 522	2 333	2 189
produkcyjny	8 366	4 219	4 147	15 874	8 276	7 598
poprodukcyjny	4 228	1 811	2 417	6 967	3 215	3 752

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zaprezentowane powyżej prognozy wskazują, że w 2050 roku prognozowana liczba mieszkańców powiatu golubsko-dobrzyńskiego zmaleje o 6,87% w porównaniu z rokiem 2025. Spadek liczby mieszkańców będzie widoczny zarówno na obszarach miejskich, jak i na obszarach wiejskich powiatu, tak więc ta sytuacja dotyczyć będzie także Gminy Golub-Dobrzyń.

Wykres 3. Prognozy demograficzne dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2025-2050

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Liczba mieszkańców powiatu golubsko-dobrzyńskiego w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym wykazuje tendencję spadkową. Prognozuje się, że wzrost nastąpi w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym, co jest odzwierciedleniem ogólnokrajowego trendu starzenia się społeczeństwa.

Trwający proces starzenia się społeczeństwa jest wynikiem korzystnych zjawisk, jakimi są: wydłużanie się trwania życia, postęp cywilizacyjny i poprawa jakości życia. Niepokój budzić może nie sam fakt wzrostu liczby starszych osób, co wzrost udziału tej grupy w strukturze ludności, który spowodowany jest spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w strukturze demograficznej społeczeństwa.

1.2. Sfera społeczna

1.2.1. Kultura i sport

Kultura

Głównymi ośrodkami życia kulturalnego na terenie Gminy Golub-Dobrzyń są: Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie (wraz z filiami w Ostrowitem, Wrockach i Gałczewku) oraz 23 świetlice wiejskie i miejscowe szkoły. Ponadto życie kulturalne w gminie kształtowane jest także przez prężnie działające organizacje pozarządowe, które aktywnie uczestniczą w życiu lokalnego społeczeństwa.

Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie powstała w 1948 roku. Działała wówczas przy Zarządzie Gminnym jako jedyny punkt rozdzielczy książek gminy Nowogród.

Gdy po wyborach samorządowych, które odbyły się 27 maja 1990 roku Gmina Golub-Dobrzyń stała się samodzielną jednostką administracyjną utworzono bibliotekę na nowo (Uchwała Rady Gminy Golub-Dobrzyń Nr I/2/91 z 07.02.1991 r.). W 2002 r. Uchwałą Nr XXXVIII/194/02 z dnia 26.02.2002 r. nadano Statut Gminnej Bibliotece Publicznej w Nowogrodzie.

Ponadto Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie wpisana jest do Rejestru Instytucji Kultury, prowadzonego w Urzędzie Gminy w Golubiu-Dobrzyniu pod nr 1 z 7.01.1991 r.

Zdjęcie 1. Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie

Źródło: <http://www.golubdobrzyn.naszabiblioteka.com/>

W ramach Biblioteki funkcjonuje również Dyskusyjny Klub Książki (DKK). Jest to grupa osób, które spotykają się, aby porozmawiać o książkach. DKK dedykowany jest dla osób, które lubią czytać i rozmawiać o lekturze, poznawać nowych autorów i gatunki literackie. Uczestnicy nie muszą prowadzić poważnych dyskusji, ani znać się na literaturze. Spotkania odbywają się zazwyczaj raz w miesiącu, gdyż to klubowicze decydują o częstotliwości spotkań. Miejscem spotkań jest Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie. Podczas spotkania DKK omawiana jest jedna pozycja książkowa, którą klubowicze otrzymują na wcześniejszym spotkaniu DKK. Książki można wybrać z tzw. wirtualnej półki dostępnej na stronie Książnicy Kopernikańskiej.

Tabela 2. Dane Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowogrodzie

	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok
Liczba woluminów	43 107	42 258	41 866	40 468	41 321
Liczba zarejestrowanych czytelników	807	764	764	674	614
Liczba wypożyczeń	9 471	9 444	9 714	6 820	6 960
Liczba odwiedzin czytelników	9 853	9 473	10 316	4 471	3 742
Liczba zatrudnionych pracowników	5	6	6	5	5

Źródło: Opracowanie na podstawie informacji Gminnej Biblioteki Publicznej w Nowogrodzie

Z uwagi na pandemię COVID-19 analiza lat 2020-2021 w przypadku biblioteki nie jest zasadna. Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni ostatnich lat (2017-2019) zmniejszyła się liczba woluminów w bibliotece, a także liczba zarejestrowanych czytelników. Na podobnym poziomie natomiast utrzymuje się wciąż liczba zatrudnionych pracowników.

Gminna Biblioteka Publiczna w Nowogrodzie od lat z powodzeniem korzysta z programu Biblioteki Narodowej "Zakup nowości wydawniczych do bibliotek". Od 2007 roku corocznie budżet biblioteki jest powiększany o dotację, z której zakupiono już kilkaset pozycji. Od 2014 r. program działa w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014-2020. Co roku program jest nieco modyfikowany, zarówno pod względem formalnym (zmiany w regulaminie), jak i pod względem wysokości przyznanej dotacji, na co wpływ mają kilka niezależnych od Biblioteki czynników. Jednakże cele Programu pozostają niezmiennie i z powodzeniem są realizowane. 3 główne cele programu to:

- zwiększanie oraz aktualizowanie oferty czytelniczej dla użytkowników bibliotek publicznych,
- zwiększenie liczby czytelników oraz odwiedzin biblioteki dzięki bogatej ofercie czytelniczej,
- wzbogacenie i odnowienie księgozbiorów polskich bibliotek publicznych, w tym także księgozbiorów dla dzieci i młodzieży.

Biblioteka w ramach programu zakupiła ponad 2 tys. pozycji. Wszystkie pozycje zostały zrealizowane ze środków finansowych Biblioteki Narodowej w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa.

Warto również wspomnieć, że w 2022 r. rozpoczęła się dobudowa budynku (segmentu) biblioteki do istniejącego budynku Szkoły Podstawowej wraz z niezbędną przebudową w ramach programu Narodowy Program Czytelnictwa 2.0. Zakończenie prac planowane jest na 2024 r.

Główne wydarzenia kulturalne organizowane w gminie Golub-Dobrzyń:

W Gminie Golub-Dobrzyń są organizowane spotkania i wydarzenia aktywizujące lokalną społeczność, m.in.:

- Gminny Dzień Kobiet,
- Dożynki Gminne,
- Zaduszki Chopinowskie oraz szkolne przeglądy teatralne,
- Gminne Konkursy tematyczne,
- Spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki,
- Narodowe czytanie książek,
- Finały WOŚP,
- Koncerty Orkiestry Kameralnej,

- Przedstawienia gryp teatralnych
- Obchody świąt patriotycznych i kościelnych m.in. Święto Niepodległości, Święto Konstytucji 3 maja,
- Rodzinne Pikniki Strażackie i KGW,
- Pikniki i festyny sołeckie,
- Sołeckie spotkania seniorów,
- Festiwale muzyczne.

Sport

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajdują się następujące obiekty sportu (i rekreacji):

- 1) Sale gimnastyczne / hale sportowe:
 - 1 hala sportowa (znajduje się w miejscowości Gałczewo i jest zarządzana przez Zespół Szkolno-Przedszkolny w Gałczewie),
 - 1 sala sportowa (znajduje się przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym we Wrockach),
 - 2 niepełnowymiarowe sale przy szkołach (Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Jędrzycki w Ostrowitem i Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Nowogrodzie),
- 2) Boiska:
 - 14 boisk + 1 boisko Orlik,
 - 3 boiska do siatkówki plażowej w m. Skępsk, Grodno i Wrocki,
- 3) Plac zabaw:
 - 20 placów o różnej wielkości,
- 4) Siłownie plenerowe:
 - 15 siłowni plenerowych.

Poniżej przedstawiono najważniejsze obiekty sportowe na terenie Gminy Golub-Dobrzyń:

Orlik w Ostrowitem:

Kompleks boisk ORLIK w Ostrowitem składa się z:

- boiska głównego ze sztuczną nawierzchnią trawiastą,
- boiska do gry w piłkę siatkową, koszykówkę, tenisa ziemnego,
- kompleksu szatni z prysznicami, ławkami i sanitariatami,
- oświetlenia obiektów i ogrodzenia.

Zdjęcie 2. Orlik w Ostrowitem

Źródło: www.uggolub-dobrzyn.pl

Kompleks boisk czynny jest codziennie w okresie marzec – listopad w godzinach od 8.00 do 22.00. Od poniedziałku do piątku do godz. 15:00 pierwszeństwo mają szkoły, chętne grupy zorganizowane mogą korzystać z boisk od 15:00 do 22:00.

Hala sportowa w Gałczewie:

Hala sportowa przy im. Mikołaja Kopernika w Gałczewie to nowoczesny obiekt o wymiarach 47m x 38m. Najważniejszą częścią obiektu jest hala o wymiarach 25m x 48m z trybunami na 180 miejsc, oraz galerią dla komentatorów. Hala została oddana do użytkowania w grudniu 2012 roku.

Zdjęcie 3. Hala sportowa w Gałczewie

Źródło: www.uggolub-dobrzyn.pl

Charakterystyka obiektu:

- wymiary 47m na 38m,
- kubatura: 14 715,85 m³,
- sala gimnastyczna o powierzchni 1248 m²,
- dwie sale kondycyjne – o powierzchni 75 m² i 60 m²,
- możliwość podziału hali na 3 niezależne sektory za pomocą elektrycznie przesuwanych kotar podwieszanych,
- trybuny dla 180 osób,
- zaplecze sali – cztery szatnie dla dziewcząt i chłopców i cztery toalety (jedna toaleta dla niepełnosprawnych),
- hala połączona jest łącznikiem z istniejącą szkołą.

Sala sportowa we Wrockach:

Sala znajduje się przy Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej we Wrockach. Uroczyste otwarcie obiektu nastąpiło 17 września 1997 roku. Jest to sala gimnastyczna (30m x 20m) z dwiema szatniami, obszerną łazienką, sanitariatami, magazynkiem na sprzęt sportowy. Na piętrze dobudowano 2 obszerne izby lekcyjne.

Zdjęcie 4. Sala sportowa we Wrockach

Źródło: www.uggolub-dobrzyn.pl

Otwarte Strefy Aktywności (OSA):

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń działają również Otwarte Strefy Aktywności. Otwarte Strefy Aktywności (OSA) to program rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym, współfinansowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki.

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń utworzono trzy Otwarte Strefy Aktywności (OSA) w wariantach podstawowym składające się z siłowni plenerowej (minimum 6 urządzeń) oraz strefy relaksu w miejscowościach Wrocki, Lisewo oraz Antoniewo.

Wrocki:

Otwarta Strefa Aktywności (OSA) we Wrockach powstała w 2018 r. na działkach ewid. 122/3 i 122/5. Składa się z następujących elementów:

- wyciąg górny + pylon + krzesło,
- orbitrek wolnostojący,
- surfer + pylon + twister,
- prasa nożna + pylon + stepper,
- drabinka + pylon + podciąg nóg,
- rower + pylon + jeździec,
- tablica z regulaminem,
- trampolina ziemna,
- stolik do gry w szachy,
- ławka parkowa,
- kosz na śmieci,
- stojak na rowery.

Zdjęcie 5. OSA we Wrockach

Źródło: www.uggolub-dobrzyn.pl

Lisewo:

Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Lisewie powstała w 2019 r. obok szkoły. Składa się następujących elementów:

- wyciąg górny + pylon + krzesło,
- orbitrek,
- surfer + pylon + twister,
- prasa nożna + pylon + stepper,
- drabinka + pylon + podciąg nóg,
- rower + pylon + jeździec,
- stół do tenisa stołowego,
- stół do gry w szachy,
- tablica z regulaminem,
- ławka parkowa,
- stojak rowerowy.

Zdjęcie 6. OSA w Lisewie

Źródło: www.uggolub-dobrzyn.pl

Antoniewo:

Otwarta Strefa Aktywności (OSA) w Antoniewie powstała w 2019 r. obok istniejącego placu zabaw. Składa się następujących elementów:

- wyciąg górny + pylon + krzesło,
- orbitrek,
- surfer + pylon + twister,

- prasa nożna + pylon + stepper,
- drabinka + pylon + podciąg nóg,
- rower + pylon + jeździec,
- urządzenie do gry w kółko i krzyżyk,
- stół do gry w szachy,
- tablica z regulaminem,
- ławka parkowa,
- stojak rowerowy.

Zdjęcie 7. OSA w Antoniewie

Źródło: www.uqqolub-dobrzyn.pl

1.2.2. Edukacja

Żłobki

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń funkcjonuje jeden żłobek – Gminny Żłobek w Ostrowitem.

Jest on pierwszą publiczną placówką w Gminie, a nawet w powiecie golubsko-dobrzyńskim, świadcząca usługi opiekuńcze dla dzieci od ukończenia 20 tygodnia życia do 3 lat. Zainteresowanie ze strony rodziców było bardzo duże, w związku z czym powstała lista rezerwowa. Żłobek czynny jest przez 10 godzin, od godz. 6:30 do godz. 16:30. W ten sposób Gmina Golub-Dobrzyń umożliwia godzenie życia zawodowego i rodzinnego swoim mieszkańcom.

Brak dostępu do opieki nad małymi dziećmi stawia przed rodzicami duże wyzwanie dotyczące sposobu organizacji opieki nad dziećmi i łączenia obowiązków opiekuńczych i pracy zawodowej. Dlatego też często urodzenie dziecka wiąże się z koniecznością dłuższej nieobecności w pracy lub całkowitej rezygnacji z niej. Aby temu zapobiegać, pojawił się pomysł, by w Gminie Golub-Dobrzyń powstał żłobek, który zapewni opiekę najmłodszym mieszkańcom, a rodzice spokojni o swoje dzieci będą mogli wrócić do pracy.

Gminie Golub-Dobrzyń udało się pozyskać dofinansowanie na utworzenie żłobka w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Ostrowitem. Na to przedsięwzięcie składają się dwa komplementarne projekty.

W dniu 1 czerwca 2017 r. w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu podpisana została umowa na dofinansowanie projektu pn.: „Zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń w części południowo-zachodniej istniejącego budynku Szkoły Podstawowej w Ostrowitem wraz z ich niezbędną przebudową na żłobek oraz przebudowa wejścia”. W ramach tego projektu wykonano niezbędny remont pomieszczeń w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Ostrowitem, tak aby spełniały one wszelkie wymogi dotyczące miejsc opieki dla najmłodszych dzieci. Całkowity koszt zadania wyniósł 317 649,96 zł, przy

czym dofinansowanie wyniosło 218 816,26 zł i stanowiło ok. 70% ogólnych kosztów inwestycji. Pozostałe środki pochodziły z budżetu Gminy Golub-Dobrzyń.

Natomiast 27 lipca 2017 r. podpisano kolejną umowę o dofinansowanie projektu: „Edukacja od żłobka”. W ten sposób Gmina Golub-Dobrzyń zyskała środki na wyposażenie żłobka oraz bieżące funkcjonowanie przez okres dwóch lat. W tym czasie rodzice nie ponosili żadnych kosztów związanych z pobytem dziecka, tylko pokrywali koszt żywienia. Wartość projektu wyniosła 299 925,00 zł, a dofinansowanie stanowiło 85% ogólnych kosztów inwestycji. Pozostałe środki pochodziły z budżetu Gminy Golub-Dobrzyń.

Gminny Żłobek charakteryzuje się indywidualnym podejściem do każdego dziecka, co sprawia, że maluszek ma szansę poczuć się prawie tak, jak we własnym domu. Dzieci w żłobku otaczane są uwagą, ciepłem, troską i akceptacją. Grupa jest niewielka, a opiekunki pracujące w żłobku mają bogate doświadczenie w pracy z dziećmi. Do stałych punktów programu w żłobku zalicza się między innymi: pory posiłków, zabiegi higieniczne oraz leżakownie. Zabawy i gry są dostosowywane do indywidualnych preferencji i możliwości każdego dziecka.

Według danych GUS w 2021 r. dzieci w wieku do 3 lat ogółem było 254, z czego dzieci objęte opieką w żłobkach to 12. Wobec tego odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach to zaledwie 4,7%.

Wychowanie przedszkolne

Na obszarze gminy istnieje osiem placówek wychowania przedszkolnego, w tym:

- przedszkola publiczne – 4 szt.,
- publiczne punkty przedszkolne - 2 szt.,
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych tzw. „zerówki” - 2 szt.

W poniższej tabeli zestawiono najważniejsze informacje na temat wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Golub-Dobrzyń.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
dzieci w wieku przedszkolnym	364	339	348	391	407
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym	244	203	255	265	264
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	70,0	66,0	79,0	71,2	67,2

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni lat 2018-2021 rosła liczba dzieci w wieku przedszkolnym i dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2021 wyniósł 67,2%.

Ponadto na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gałczewie od 2017 r. działa Niepubliczne Przedszkole Terapeutyczne „Adaś” prowadzone przez Fundację Rozwoju Osób Niepełnosprawnych "Pomagam". Przedszkole Terapeutyczne „Adaś” to specjalistyczne przedszkole ukierunkowane dla dzieci ze specjalnymi potrzebami komunikacyjno- społecznymi.

Edukacja podstawowa

Jednym z ważniejszych zadań jest edukacja młodego pokolenia mieszkańców gminy, od którego zależy jej rozwój. Władzom gminy bardzo zależy, aby młodzież szkolna bez problemów dostawała się do renomowanych szkół i uczelni wyższych. Gmina stawia na kadrę nauczycielską oraz na infrastrukturę szkolną.

Po ustaleniu planu sieci publicznych szkół podstawowych od dnia 01.09.2019 r. w Gminie Golub-Dobrzyń funkcjonuje sześć szkół podstawowych:

Tabela 4. Plan sieci publicznych ośmioletnich szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Golub-Dobrzyń, a także granice obwodów tych szkół

Lp.	Nazwa szkoły	Adres siedziby szkoły	Zasięg terytorialny (obwód) szkoły
1.	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gałczewie	Gałczewo 7, 87-400 Golub-Dobrzyń	Gałczewko, Gałczewo, Baraniec, Owieczkowo, Sokoligóra, Podzamek Golubski, Kolonia Lipnica, Przeszkoda, Białkowo, Sadykierz, Antoniewo, Olszówka
2.	Szkoła Podstawowa im. Św. Jana Pawła II w Lisewie	Lisewo 36, 87-400 Golub-Dobrzyń	Nowawieś, Zawada, Lisewo, Handlowy Młyn, Lisewo Młyn, Lisak, Nowy Młyn, Mokrylas
3.	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Nowogrodzie	Nowogród 32, 87-400 Golub-Dobrzyń	Nowogród, Bierzgo, Kamienny Smug, Praczka, Paliwodziczna, Ruziec-wieś, Ruziec – osiedle (ulice: Brzoskwińska, Czereśniowa, Goździkowa, Irysowa, Morełowa, Narcyzowa, Poziomkowa, Truskawkowa, Tulipanowa, Wiśniowa), Pomorzany, Strachówek, Strachowo, Wygoda, Grudza, Babiak
4.	Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Jędrzycki wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Ostrowitem	Ostrowite 42, 87-400 Golub-Dobrzyń	Gajewo, Skępsk, Stuchaj, Pasieka, Krążno, Ostrowite, Poćwiardowo
5.	Szkoła Podstawowa im. Józefa Sołtykiewicza w Węgiersku	Węgiersk 95, 87-400 Golub-Dobrzyń	Węgiersk, Sokołowo, Sokołowskie Rumunki, Macikowo, Carski Dar, Zaręba
6.	Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego we Wrockach	Wrocki 14, 87-400 Golub-Dobrzyń	Wrocki, Suwała, Cieszyny, Karczewo, Tokary, Płachoty, Pusta Dąbrówka, Kujawa, Hamer, Bobrowisko, Józefat, Konstancjewo, Mokry Las, Sortyka

Źródło: UCHWAŁA NR V.25.2019 RADY GMINY GOLUB-DOBRZYŃ z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Golub-Dobrzyń oraz określenia granic obwodów tych szkół od dnia 1 września 2019 r.

Tabela 5. Wychowanie podstawowe na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2017-2021

	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok
Uczniowie	511	585	576	575	577
Oddziały w szkołach	44	53	53	48	47
Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych	12	11	11	12	12

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli, w ostatnich latach zarówno liczba uczniów, jak i oddziałów w szkołach, a co za tym idzie uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych, kształtowała się na podobnym poziomie.

W poniższej tabeli zestawiono wyniki egzaminu ósmoklasisty za lata 2020-2022.

Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2022 roku

Rok	2022		
Przedmiot	Język polski	Matematyka	Język angielski
Polska	60%	57%	67%
Województwo kujawsko-pomorskie	58%	53%	63%
Powiat golubsko-dobrzyński	57.17%	50.29%	56.23%
Gmina Golub-Dobrzyń	54%	57,50%	60%

Źródło: <https://waszaedukacja.pl>

Jak wynika z powyższej tabeli na terenie Gminy Golub-Dobrzyń najlepiej wypadł egzamin ósmoklasisty z matematyki, bowiem wynik na poziomie 57,50% jest powyżej średniej zarówno dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego, województwa jak i dla kraju. Jeżeli chodzi o egzamin z języka polskiego to tutaj wypadł on poniżej średniej dla powiatu, średniej wojewódzkiej i krajowej. Egzamin z języka angielskiego wypadł powyżej średniej dla powiatu, ale poniżej średniej wojewódzkiej i krajowej.

Pozostałe formy edukacji:

Od 2019 r. na terenie Gminy Golub-Dobrzyń działają Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Uniwersytet Dziecięcy.

W porozumieniu z Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy 28 marca swoją działalność zainaugurował Uniwersytet Trzeciego Wieku z filią w Ostrowitem liczący ok. 50 osób. Uniwersytet Trzeciego Wieku WSG daje możliwość rozwoju swoich umiejętności wg zainteresowań i indywidualnych potrzeb oferując cykl wykładów z zakresu psychologii, pedagogiki, geografii, historii i kulturoznawstwa, zdrowia czy dietetyki.

9 listopada 2019 r. działalność rozpoczął również Uniwersytet Dziecięcy w Gałczewie, działający na mocy porozumienia z WSG. Jest to pierwszy Uniwersytet Dziecięcy w powiecie golubsko-dobrzyńskim. Główną ideą Uniwersytetu jest wprowadzenie najmłodszych uczestników do przygody jaką jest nauka, a także kształtowanie pozytywnych odczuć wokół nauki, które mają znaczący wpływ na przyszłość edukacyjną dziecka. Wykładowcami są profesorowie uczelni wyższych, a warsztaty i laboratoria prowadzą ludzie nauki oraz osoby reprezentujące organizacje wiedzy, kultury i sztuki.

1.2.3. Pomoc społeczna

Dotychczasową działalność w zakresie pomocy społecznej na terenie Gminy Golub-Dobrzyń prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu obejmuje swoją działalnością teren gminy Golub-Dobrzyń. Jego siedziba od marca 2014 roku znajduje się w budynku położonym na Placu 1000-lecia 22A – wejście od strony PZU II piętro.

Zdjęcie 8. GOPS w Golubiu-Dobrzyniu

Źródło: <https://www.google.com/maps>

Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Golub-Dobrzyń. Działa na podstawie Uchwały Rady Gminy Golub-Dobrzyń Nr I/2a/91 z dnia 07 stycznia 1991 r. w sprawie utworzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, Statutu zatwierdzonego Uchwałą Rady Gminy Nr XX/141/04 z dnia 26.11.2004 r., Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych aktów prawnych wydanych przez Radę Gminy, Wójta i Kierownika Ośrodka.

Podstawowym działaniem Ośrodka jest praca socjalna i świadczenie usług socjalnych. Świadczenia materialne stanowią jedynie uzupełnienie tych działań. Wśród świadczeń pomocy społecznej wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje świadczeń:

- 1) pieniężne:
 - zasiłek stały,
 - zasiłek okresowy,
 - zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy
- 5) niepieniężne:
 - składki na ubezpieczenie zdrowotne,
 - składki na ubezpieczenie społeczne,
 - sprawienie pogrzebu,
 - schronienie,
 - niezbędne ubranie,
 - posiłek,
 - usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
 - specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania,
 - kompletowanie dokumentacji w sprawie kierowania do domu pomocy społecznej,
 - praca socjalna,
 - poradnictwo specjalistyczne.

Tabela 7. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2014, 2016, 2019 i 2021.

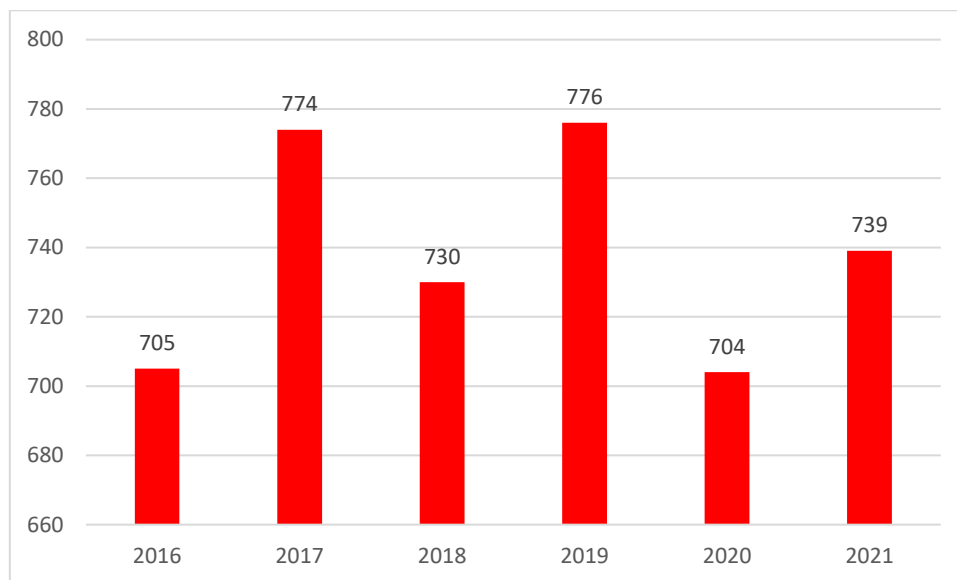
Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				Liczba osób w tych rodzinach			
	2014	2016	2019	2021	2014	2016	2019	2021
Ubóstwo	312	252	155	122	972	781	418	319
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	4	2	2	0	4	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	12	11	3	0	43	43	11	0
Bezrobocie	251	175	79	67	891	601	261	219
Niepełnosprawność	115	105	92	74	987	948	186	143
Długotrwała choroba	184	156	168	106	531	411	401	206
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	128	94	72	47	579	453	325	232
- rodziny niepełne	61	34	31	18	192	111	92	58
- rodziny wielodzietne	81	73	46	36	449	400	258	203
Alkoholizm	20	11	8	4	46	25	23	7
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	0	1	0	4	0	1	0
Przemoc w rodzinie	7	6	26	10	32	25	76	41
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Golubiu-Dobrzyniu

Jak wynika z powyższej tabeli, najważniejsze przyczyny korzystania z pomocy społecznej to ubóstwo oraz bezrobocie. Również ważnym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej była długotrwała choroba.

W roku 2021 pomocą społeczną objętych zostało 739 rodzin w Gminie. Na przestrzeni ostatnich lat ogólnie da się zauważyć, że liczba ta mocno wahała się.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2016-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Golubiu-Dobrzyniu

Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela. Największa wartość, bo ok. 283 tys. zł przypadła w 2020 roku na zasiłki stałe ogółem i tendencja ta utrzymała się również w roku 2021. Z kolei najmniejsze kwoty zostały przydzielone (zarówno dla roku 2020 jak i 2021) na schronienie.

Tabela 8. Kwoty udzielonych świadczeń pomocy społecznej w Gminie Golub-Dobrzyń w 2020 i 2021 r.

Forma pomocy	Kwota świadczeń (zł) w 2020 r.	Kwota świadczeń (zł) w 2021 r.
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	102 484	123 310
Zasiłki stałe ogółem	283 831	246 461
Zasiłki okresowe ogółem	136 511	145 564
Schronienie	8 658	7 621
Posiłek	38 378	49 000
Usługi opiekuńcze ogółem	84 637	51 108
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem	87 302	59 707

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS w Golubiu-Dobrzyniu

Oprócz zadań z zakresu pomocy społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej obsługuje również zadania zlecone gminie w zakresie ustalania prawa do wypłaty:

- świadczeń rodzinnych,
- świadczeń wychowawczych,
- świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- rządowego programu „Karta Dużej Rodziny”.

W ramach GOPS w Golubiu-Dobrzyniu funkcjonuje także Dzienny Dom Pobytu „GRODNO”. Dzienny Dom Pobytu oferuje 18 miejsc opieki dziennej.

Zdjęcie 9. DDP „GRODNO”

Źródło: <https://www.google.com/maps>

Dzienny Dom Pobytu w swojej podstawowej ofercie zapewnia świadczenie opieki nad osobami niesamodzielnymi w sposób zindywidualizowany i zgodny z potrzebami, które obejmują:

- opiekę wykwalifikowanych opiekunów - pomoc w rozwinięciu i wzmacnianiu aktywności oraz samodzielności życiowej, poradnictwo;
- grupowe zajęcia terapeutyczne prowadzone za pomocą różnorodnych metod np.: arteterapia, muzykoterapia, biblioterapia i inne;
- dostęp do wydarzeń kulturalnych, rozrywkowych, artystycznych;
- dostęp do aneksu kuchennego (wyposażonego w lodówkę, zmywarkę, naczynia kuchenne - możliwość przygotowania posiłku z pomocą opiekuna);
- wyżywienie;
- wypoczynek i relaksację.

Za dodatkową opłatą możliwe jest zapewnienie:

- transportu z miejsca zamieszkania na zajęcia do Dziennego Domu Pobytu i z powrotem;
- wsparcia fizjoterapeuty i zajęcia usprawniające ruchowo;
- specjalistycznej terapii;
- opieki pielęgniarki i psychologa;
- konsultacji z dietetykiem;
- poradnictwa prawnego.

W ramach Dziennego Domu Pobytu dostępne może być także wsparcie dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnymi obejmujące:

- warsztaty doskonalące umiejętności opiekuńcze i kompetencje interpersonalne;
- poradnictwo psychologiczne oraz poradnictwo w zakresie poruszania się po dostępnych formach wsparcia;
- poradnictwo prawne.

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajduje się też Klub Seniora w Paliwodziźnie. Stanowi on odpowiedź na brak miejsc świadczenia opieki dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w wieku powyżej 60 roku życia na terenie Gminy Golub-Dobrzyń. Klub Seniora posiada 40 miejsc. Realizowane są w nim warsztaty/zajęcia prozdrowotne, edukacyjne i kulturalne.

1.2.4. Ochrona zdrowia

Jednym z wyznaczników wysokiego poziomu życia mieszkańców, a także jednym z głównych uwarunkowań aktywnego udziału obywateli w kreowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy, jest odpowiedni stan zdrowia.

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń opiekę nad zdrowiem mieszkańców na poziomie podstawowym i specjalistycznym sprawują ośrodki zdrowia we Wrockach i mieście Golubiu-Dobrzyniu. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrockach obsługuje takie sołectwa jak: Wrocki, Cieszyny, Płachoty, Pusta Dąbrówka, Karczewo i Kujawa. Reszta sołectw potrzeby zdrowotne realizuje w Golubiu-Dobrzyniu.

Najważniejszym obiektem opieki zdrowotnej jest Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu. Jako ośrodek diagnostyczno-leczniczy świadczy usługi w zakresie leczenia stacjonarnego, ambulatoryjnego, ratownictwa medycznego, podstawowej opieki zdrowotnej i rehabilitacji.

Liczba porad udzielonych w 2021 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej (porady lekarskie) wynosiła 9 694 i była większa niż w roku 2020. Jeżeli chodzi o ambulatoryjną opiekę zdrowotną to w roku 2021 objętych nią było 9 586 osób, co jest wynikiem również wyższym niż w roku 2020.

Tabela 9. Liczba porad zdrowotnych udzielonych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń (2017-2021)

	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	10 833	11 043	10 913	9 101	9 586
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	11 004	11 171	11 027	9 203	9 694

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W Gminie Golub-Dobrzyń funkcjonuje tylko jeden punkt apteczny.

1.2.5. Działalność organizacji pozarządowych

Bardzo ważnym elementem rozwoju lokalnego są silne i świadome organizacje pozarządowe, w których działają ludzie społecznie zaangażowani, chcący zrobić coś dla swojej społeczności. Organizacje pozarządowe spełniają istotną rolę w funkcjonowaniu regionu i kraju – wypełniają miejsca, w których trudno działać samorządom, uaktywniają ludzi i środowiska.

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń zarejestrowanych jest obecnie ponad 70 organizacji pozarządowych.

- 18 stowarzyszeń wpisanych do KRS,
- 3 fundacje wpisane do KRS,
- 3 stowarzyszenia zwykłe,
- 12 klubów sportowych,
- 4 uczniowskie kluby sportowe,
- 18 Kół Gospodyń Wiejskich (3 zarejestrowane i 15 nierejestrowanych),

- 13 Ochotniczych Straży Pożarnych (w tym 2 wpisane do KSRG).

z czego około 30 działa aktywnie

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Golub-Dobrzyń stanowią bardzo ważny element życia kulturalnego i społecznego lokalnej społeczności. Zgodnie ze swoimi celami statutowymi prowadzą one bardzo różnorodną, która obejmuje większość aspektów życia codziennego Mieszkańców. Wśród podejmowanych przez organizacje społeczne działań warto wymienić choćby działalność na rzecz zachowania lokalnej historii i tradycji, szeroka rozumianą działalność charytatywną, działania na rzecz rozwoju kultury fizycznej i sportu, oraz wsparcie i pomoc w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia Mieszkańców naszej Gminy.

Wśród najprężniej działających w Gminie Golub-Dobrzyń organizacji społecznych należy wymienić przede wszystkim:

Tabela 10. Organizacje pozarządowe Gminy Golub-Dobrzyń

L.p.	Nazwa	Cel działania organizacji	Rok założenia
1.	Towarzystwo Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie i realizacja projektów związanych z podnoszeniem poziomu dostępności kształcenia na wszystkich etapach edukacji - tworzenie i realizacja programów z zakresu profilaktyki patologii społecznej, uzależnień, wyrównywania szans edukacyjnych, opieki społecznej - organizacja szkoleń, konferencji, pokazów, festynów, imprez środowiskowych 	2001
2.	Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Wsi Węgiersk i Macikowo	<ul style="list-style-type: none"> - podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturalnej - nauka, edukacja, oświata i wychowanie - krajoznawstwo oraz wypoczynek dzieci i młodzieży 	2004
3.	Golubsko-Dobrzyńska Organizacja Turystyczna	<ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie oraz stwarzanie działań społecznych i gospodarczych na rzecz wzrostu znaczenia turystyki w zakresie rozwoju regionu - organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży dorosłych i seniorów - organizowanie wyjazdów na imprezy kulturalne, turystyczne, sportowe - kreowanie pozytywnego i atrakcyjnego wizerunku regionu - promocja produktów turystycznych o charakterze regionalnym i ponadregionalnym - prowadzenie kampanii promocyjnej w zakresie turystyki, w szczególności organizowanie i współorganizowanie imprez, uroczystości oraz wszelkich działań w zakresie marketingu i promocji - organizowanie i współorganizowanie ekspozycji na targach krajowych i zagranicznych oraz współpraca z mediami - integracja środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji zainteresowanych rozwojem turystycznym 	2011
4.	Stowarzyszenie Przyjaciół Macikowa i Okolic	<ul style="list-style-type: none"> - integracja środowisk kobiecych poprzez aktywność kulturalną, rekreacyjną i towarzyską 	2012

		<ul style="list-style-type: none"> - podejmowanie działań na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego - działalność na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych, integracja zawodowa i społeczna kobiet, osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin - działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami - działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych - promocja i organizacja wolontariatu 	
5.	Stowarzyszenie Historyczno – Eksploracyjne Przedmoście	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań na rzecz ochrony i zachowania polskich dóbr kultury i dziedzictwa narodowego - podtrzymywania i popularyzacji tradycji narodowej i pielęgnowania polskości - rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej - działalność publiczna na rzecz popularyzacji historii wojskowości ze szczególnym naciskiem na propagowanie tradycji oręża polskiego 	2015
6.	Fundacja Rozwoju Osób Niepełnosprawnych "Pomagam"	<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie integracji i reintegracji zawodowej i społecznej oraz edukacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. - rozwój współpracy partnerskiej i integracji społecznej w tym rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości. - wspieranie rozwoju edukacji dzieci i młodzieży. - działalność w zakresie pomocy społecznej i charytatywnej. - promocja i organizacja wolontariatu. - współpraca z partnerami pozarządowymi, naukowymi i administracją publiczną 	2017
7.	Koło Gospodyń Wiejskich w Sokołowie	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej i oświatowo-kulturalnej w środowiskach wiejskich; - prowadzenie działalności na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich; - wspieranie rozwoju przedsiębiorczości kobiet; - inicjowanie i prowadzenie działań na rzecz poprawy warunków życia i pracy kobiet na wsi; - upowszechnianie i rozwój form współdziałania, gospodarowania i racjonalnych metod prowadzenia gospodarstw domowych; - reprezentowanie interesów środowiska kobiet wiejskich wobec organów administracji publicznej; - rozwój kultury ludowej, w tym w szczególności kultury lokalnej i regionalnej; - wykonywanie innych zadań związanych ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości na wsi i podejmowaniem działań na rzecz środowisk wiejskich. 	2018
8.	Ludowy Zespół Sportowy w Białkowie		2005

9.	OSP Nowogród	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z instytucjami i stowarzyszeniami, - branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń, - informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi, - rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej, - uczestniczenie i reprezentowanie osp w organach samorządowych i przedstawicielskich, - wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz statutu. 	2001 (działa od 1926)
10	OSP Wrocki	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z innymi instytucjami i organizacjami społecznymi, - branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów i innych klęsk, - uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami oraz przygotowywanie jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej, - branie udziału w obronie cywilnej, - rozwijanie wśród członków osp zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu, - wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej oraz niniejszego statutu 	2001

Źródło: Opracowanie własne

Aktywność organizacji sprawia, że równocześnie wzrasta zasięg ich oddziaływania, poprawia się merytoryczny poziom wykonywanej przez nie pracy, a także podnosi się ich sprawność w zakresie operowania środkami finansowymi. Organizacje pozarządowe stają się więc odpowiedzialnymi i kompetentnymi partnerami samorządu w realizacji jego zadań, dotyczących różnych obszarów życia społecznego i sposobów rozwiązywania trudnych problemów. Dlatego ważne jest, aby wszystkie organizacje miały świadomość, że nie są pozostawione samym sobie, lecz mogą liczyć na wsparcie samorządu. Ważną rolę odgrywa tu wzajemna współpraca.

Kluczowym dokumentem, określającym zasady współpracy pomiędzy Gminą Golub-Dobrzyń, a działającymi na jego terenie organizacjami pozarządowymi jest roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, przyjmowany przez Radę Gminy w drodze uchwały.

Dokument ten, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, wypracowywany jest przy uwzględnieniu konsultacji społecznych z organizacjami pozarządowymi.

Współdziałanie jednostek sektora non profit z samorządem terytorialnym gminy wynika ze wspólnych interesów i działań podejmowanych na rzecz społeczności lokalnej.

Gmina Golub-Dobrzyń wspiera organizacje pozarządowe zarówno w postaci finansowej jak i pozafinansowej, a jako zadania priorytetowe samorządu gminnego w roku 2021 określono zadania z zakresu:

- integracji organizacji i innych podmiotów działających na terenie Gminy,
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, sportu i rekreacji poprzez alternatywne formy spędzania czasu wolnego,
- promocję sportu, rekreacji, turystyka, krajoznawstwo, kultury, sztuki i dziedzictwa narodowego w środowisku lokalnym,
- realizację programów profilaktycznych, konkursów i imprez okolicznościowych mających na celu ograniczenie zjawisk uzależnień i patologii społecznych.

Aktywność organizacji sprawia, że równocześnie wzrasta zasięg ich oddziaływania, poprawia się merytoryczny poziom wykonywanej przez nie pracy, a także podnosi się ich sprawność w zakresie operowania środkami finansowymi. Organizacje pozarządowe stają się więc odpowiedzialnymi i kompetentnymi partnerami samorządu w realizacji jego zadań, dotyczących różnych obszarów życia społecznego i sposobów rozwiązywania trudnych problemów. Dlatego ważne jest, aby wszystkie organizacje miały świadomość, że nie są pozostawione samym sobie, lecz mogą liczyć na wsparcie samorządu. Ważną rolę odgrywa tu wzajemna współpraca.

Ponadto Gmina Golub-Dobrzyń i jest członkiem następujących organizacji:

- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”,
- Golubsko-Dobrzyńska Organizacja Turystyczna,
- Stowarzyszenie Gmin Ziemi Dobrzyńskiej,
- Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza”,
- Stowarzyszenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Torunia.

oraz przynależy do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

1.2.6. Bezpieczeństwo

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w zakresie bezpieczeństwa działa Komenda Powiatowa Policji w Golubiu-Dobrzyniu.

W poniższej tabeli zebrano najważniejsze informacje z policji dotyczące bezpieczeństwa na terenie Gminy Golub-Dobrzyń.

Tabela 11. Interwencje i zdarzenia na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2016-2021

Interwencje i zdarzenia	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Interwencje publiczne	808	904	788	645	819	864
Interwencje domowe	107	180	127	91	100	96
Niebieskie karty	28	28	30	25	13	15
Wypadki	8	11	12	18	7	11
Kolizje	86	96	113	83	89	101

Zabici	1	2	1	4	0	1
Ranni	7	9	11	14	7	10

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Golubiu-Dobrzyniu

Jak wynika z powyższej tabeli w ostatnich latach znacząco zwiększyła się liczba interwencji publicznych oraz kolizji drogowych.

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń za bezpieczeństwo odpowiada również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Golubiu-Dobrzyniu, którą wspierają w działaniach Ochotnicze Straże Pożarne. Na terenie gminy funkcjonuje 13 jednostek OSP, z których dwie są włączone do KSRG:

- OSP Nowogród,
- OSP Wrocki.

(pozostałe 11 - Cieszyny, Gałczewko, Handlowy Młyn, Macikowo, Olszówka, Ostrowite, Podzamek Golubski, Pusta Dąbrówka, Skępsk, Sokoligóra – Owieczkowo, Węgiersk).

Wyposażenie i wyszkolenie w OSP umożliwiają podjęcie działań ratowniczo – gaśniczych, ratownictwa technicznego i drogowego, medycznego, wysokościowego.

W zasobach jednostek jest 13 pojazdów pożarniczych najstarszy ŻUK Gałczewko 52 lata, najnowszy IVECO Wrocki 2021 (średnia wieku pojazdów 21 lat).

Dzięki posiadanemu sprzętowi, uzbrojeniu i odzieży funkcyjnej tj. motopompy, pilarki, agregaty prądotwórcze, narzędzia hydrauliczne, torby medyczne czy kombinezony do walki z owadami błonkoskrzydłymi członkowie ochotniczych straży pożarnych walczą z sukcesem z żywiołami i zagrożeniami, ratując dobytek, zdrowie i życie ludzi.

Nie bez znaczenia jest również ich działalność szkoleniowa, sportowa, wychowawcza czy kulturalna – tworzenie dziecięcych, młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych, prowadzenie kronik jednostek, działalność orkiestry dętej. Jak i prewencyjna, którą realizują poprzez zajęcia w szkołach, pogadanki prewencyjne w świetlicach wiejskich. Te zaś stanowią wraz z garażami ich siedziby.

Tabela 12. Zestawienie ilości zdarzeń, zastępów oraz ratowników na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2016 - 2021

	Rok 2017			Rok 2018			Rok 2019			Rok 2020			Rok 2021		
	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków	Ilość	Załóg	Strażaków
Požary	125	241	987	104	200	752	151	431	1673	167	403	1594	132	278	1110
Miejscowe zagrożenia	594	719	2697	624	815	3114	730	903	3566	573	740	2905	646	831	3114
Alarmy fałszywe	17	20	77	28	39	145	27	36	139	32	39	148	17	27	95

Źródło: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Golubiu-Dobrzyniu.

Zgodnie z powyższą tabelą w roku 2021 odnotowano 132 pożary, co było liczbą mniejszą niż w roku 2020. Taka sama tendencja dotyczyła miejscowych zagrożeń, których w roku 2021 odnotowano 646, a w roku 2020 - 573. W 2021 roku spadła natomiast liczba alarmów fałszywych, było ich 17, a z kolei w roku 2020 było ich 32.

2. Sfera przestrzenna

2.1. Środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe

2.1.1. Rzeźba terenu

Gmina Golub-Dobrzyń stanowi część makroregionu Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Wchodzi w skład trzech mezoregionów: Doliny Drwęcy (przeważająca część), Pojezierza Chełmińskiego (północna i zachodnia część) i Pojezierza Dobrzyńskiego (południowa część). Rzeźba terenu charakteryzuje się bogactwem form. W północnej części gminy występuje płaska wysoczyzna morenowa, która w części południowej jest bardziej pofałdowana. Z północnego-wschodu na południowy-zachód rozciąga się rozległa Dolina Drwęcy. Ponadto na terenie gminy występują liczne formy wklęsłe. Wyróżniającą się formą krajobrazu jest zlokalizowany w okolicach Lisewa tzw. oz Lisewski. Jest to długi, wąski i kręty wał składający się z osadów piaszczysto-żwirowych i mułowych będący rzadko spotykaną pozostałością polodowcową. W okolicach Owieczkowa i Sokoligóry znajdują się wzgórza kemowe, a w rejonie Ostrowitego wał kemowy ze średniowiecznym grodziskiem³.

Znaczna część obszaru gminy leży w obrębie kotlinowatego rozszerzenia doliny Drwęcy, zwanego Kotliną Konstancjewską. Dolinę Drwęcy od wysoczyzny morenowej oddzielają wyraźne załomy wysokości 30-40 m. Stanowią one naturalne bariery fizjograficzne dla zagospodarowania przestrzennego, a z ich górnych krawędzi roztaczają się malownicze panoramy doliny Drwęcy i jej otoczenia. W morfologii terenu wysoczyzny morenowej daje się zauważyć duże nagromadzenie rynien polodowcowych i dolin wód roztopowych. Są to zazwyczaj formy niezbyt głębokie (do 10 m), wąskie (zwykle o szerokości 50-100m). Cechuje je urozmaicony i kręty przebieg. Formy często łączą się ze sobą lub krzyżują. W dnie Doliny Drwęcy wykształcił się system erozyjnych i akumulacyjnych stopni terenowych zwanych terasami.

Powierzchnia terenu gminy zbudowana jest w całości z osadów czwartorzędowych, których miąższość na wysoczyźnie sięga blisko 100 metrów. Powierzchnię wysoczyzny buduje polodowcowa glina morenowa i piaski gliniaste. W obniżeniach terenowych występują przede wszystkim osady piaszczysto-żwirowe, a w dnach dolin i rynien osady torfowe i mułowe.

Budowa geologiczna wpływa na występowanie surowców naturalnych. Na obszarze gminy udokumentowano złoża kruszywa naturalnego w miejscowościach: Białkowo, Sokoligóra, Sokołowo, Podzamek Golubski, Lisewo, Skępsk – Olszówka, Macikowo i Nowogród⁴.

2.1.2. Gleby

W związku ze zróżnicowaniem budowy geologicznej na obszarze Gminy Golub-Dobrzyń występują różne typy gleb. Na wysoczyźnie morenowej powstały gleby brunatne oraz miejscami czarne ziemie, natomiast w dnie doliny Drwęcy gleby bielicoziemne. Ponadto w dnach obniżeń terenowych wykształciły się gleby organiczne (mułowo-torfowe). Urodzajne gleby występują w północnej części gminy w rejonie Wrocek, Gałczewka i Ostrowitego, a także w południowej jej części w rejonie Sokołowo i Węgierska. W tej części gminy przeważają urodzajne gleby wchodzące w skład kompleksu pszennego dobrego (2) i żytniego bardzo dobrego (4). Cechą charakterystyczną użytków rolnych jest zróżnicowanie przestrzenne ich przydatności rolniczej. Na wysoczyźnie morenowej dominują gleby wysokoprodukcyjne, natomiast w dolinie Drwęcy - gleby o niskiej przydatności rolniczej. W tej części gminy dominują gleby piaszkowe, torfowe, murszowe i aluwialne, zaliczane do kompleksów: żytniego słabego (6) i żytnio-łubinowego (7). Gleby torfowe lub mułowo-torfowe powstały również w miejscach

³ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2020+

⁴ Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022

obniżeń terenu, o płytkim zaleganiu wód gruntowych, a zajęte są przeważnie przez średniej jakości użytki zielone lub nieużytki rolnicze.

Zasoby glebowe są znaczącym zasobem naturalnym gminy i predysponują ją do rozwoju rolnictwa. Jednocześnie na obszarze gminy występuje wiele terenów o słabych glebach, możliwych do przeznaczenia na cele nierolnicze oraz do zalesienia⁵.

2.1.3. Szata leśna

Obszary leśne na terenie Gminy Golub-Dobrzyń rozmieszczone są bardzo nierównomiernie. Występują głównie w północno-wschodniej części gminy pomiędzy rzeką Drwęcą a drogą krajową nr 15 oraz w południowo-zachodniej części gminy w rejonie Nowogrodu i Paliwodzizny. Północno-zachodnia, południowa i skrajnie północna część Gminy Golub-Dobrzyń są praktycznie bezleśne z uwagi na występowanie urodzajnych gleb na obszarze wysoczyzny morenowej. Lasy w dolinie Drwęcy, w północno-zachodniej części gminy, stanowią część rozległego kompleksu leśnego porastający, tzw. Kotlinę Konstancjewską. Lasy wykształcone są głównie na siedlisku boru świeżego, boru mieszanego świeżego, a miejscami lasu mieszanego⁶.

W drzewostanie przeważa sosna średnich klas wiekowych, a domieszkę gatunków liściastych stanowią przede wszystkim brzoza, dąb, klon i grab. Poszycie lasu stanowią głównie jałowiec, grab, leszczyna, dąb, trzmielina brodawkowata, mchy, paprocie, maliny, borówki i czarne jagody. W obrębie kompleksów leśnych występują liczne podmokłe obniżenia podlegające ochronie jako użytki ekologiczne.

Poza zasobami leśnymi na uwagę zasługują także parki podworskie. Oprócz znaczenia historycznego parki te spełniają ważną funkcję ekologiczną, wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze krajobrazu rolniczego na obszarach wiejskich. Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajdują się parki podworskie w miejscowościach: Gajewo (2,7 ha), Gałczewko (4,4 ha), Karczewo (2,3 ha), Lisak (1,4 ha), Ostrowite (3,1 ha), Owieczkowo (1,8 ha), Poćwiardowo (1,5 ha), Pusta Dąbrówka (1,0 ha), Słuchaj (2,1 ha), Sokołowo (7,0 ha) i Wrocki (0,9 ha)⁷.

Gmina Golub-Dobrzyń charakteryzuje się wysokim poziomem lesistości. Pod względem wskaźnika lesistości gmina zalicza się do gmin o dużej lesistości, wśród gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego jest drugim z najbardziej zalesionych obszarów w powiecie. Powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 6 424,85 ha, co stanowi 32,5% ogólnej powierzchni gminy. Jest to wartość wyższa niż średnia dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego (19,8%), jak i województwa kujawsko-pomorskiego (23,5%).

Tabela 13. Lasy na terenie Gminy Golub-Dobrzyń

	2011 rok	2016 rok	2021 rok
Grunty leśne ogółem (ha)	6 630,70	6 554,23	6 567,60
Lasy ogółem (ha)	6 490,70	6 411,78	6 424,85
Lesistość w %	32,8	32,4	32,5
Grunty leśne publiczne ogółem (ha)	5 980,00	5 979,29	5 979,60
Grunty leśne prywatne ogółem (ha)	650,70	574,94	588,00
Lasy publiczne ogółem (ha)	5 840,00	5 836,84	5 836,85

⁵ Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022

⁶ Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022

⁷ Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022

Lasy prywatne ogółem (ha)	650,70	574,94	588,00
---------------------------	--------	--------	--------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL

2.1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym teren gminy Golub-Dobrzyń położony jest w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni Drwęcy – jej prawobocznego dopływu. Obszar gminy jest stosunkowo ubogi w wody powierzchniowe. Poza Drwęcą, stanowiącą oś hydrograficzną gminy, na jej terenie występują niewielkie ciekі oraz dość liczne, lecz niewielkie pod względem powierzchni jeziora. Obszar gminy odwadniają dopływy Drwęcy: prawoboczne – Struga Wąbrzeska, Struga Kujawska (Kujawka) i Struga Skępska (Czarna) oraz lewoboczne – Ruziec, Lubianka i Struga Radomińska.

Długość Drwęcy na terenie gminy sięga prawie 30 km. Jest to typowa rzeka pojezierna, silnie meandrująca. Zakola ze szczególną intensywnością występują w miejscach rozszerzeń dna doliny, zwanych kotlinami. Rzece towarzyszą liczne starorzecza⁸.

Struga Wąbrzeska jest prawostronnym dopływem Drwęcy, a przez teren gminy płynie niespełna 10 km dolnego odcinka ciekі.

Struga Kujawska (Kujawka) jest prawostronnym dopływem Drwęcy. Na terenie gminy położony jest ok. 11-kilometrowy środkowy i dolny odcinek ciekі.

Struga Skępska (Czarna) będąca prawobrzeżnym dopływem Drwęcy, ma powierzchnię zlewni wynoszącą 31,7 km². W górnym biegu przepływa przez tereny rolnicze.

Lubianka jest lewostronnym dopływem Drwęcy i typową rzeką pojezierną. Zlewnia jest prawie bezleśna o typowo rolniczym charakterze.

Ruziec jest lewostronnym dopływem Drwęcy, a jego dorzecze charakteryzuje się gęstą siecią wodną. Rzeka w swym biegu wykorzystuje malownicze rynny polodowcowe, których zbocza często przekraczają 30 m wysokości. Zlewnia jest typowo rolnicza.

Struga Radomińska, zwana także Strugą Dobrzyńską lub Dobrzyńką bierze początek z mokradeł na terenie gminy Brzuze (powiat rypiński). Struga płynie wykorzystując płytką i wąską rynnę polodowcową.

Na obszarze Gminy Golub-Dobrzyń występują tylko dwa jeziora o powierzchni przekraczającej 20 ha. Są to typowe jeziora rynnowe, długie, wąskie oraz stosunkowo głębokie. Jezioro Owieczkowo położone jest w północno-zachodniej części gminy w pobliżu wsi Owieczkowo. Powierzchnia jeziora wynosi 30,2 ha, objętość wody 734,0 tys. m³, a maksymalna głębokość 5,3 m. Jezioro Grodno zlokalizowane jest w południowej części gminy. Powierzchnia jeziora wynosi 22,5 ha, objętość wody 780,5 tys. m³, a maksymalna głębokość 7,8 m. Ponadto na terenie gminy występuje kilkanaście mniejszych jezior⁹.

Wody podziemne

Obszar Gminy Golub-Dobrzyń znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) wyznaczonych w celu ochrony przed degradacją zasobów wody pitnej. Wody gruntowe na obszarze gminy występują w dwóch poziomach. Poziom holoceński zalega najpłycej i jest uzależniony głównie od opadów atmosferycznych. Ze względu na niską jakość wody i duże wahania, nie ma większego znaczenia. Wody plejstoceńskie reprezentowane są przez trzy poziomy. Związane

⁸ Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022

⁹ Strategia Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022

one są z osadami piaszczysto-żwirowymi serii międzymorenowej. Zalegają na głębokości od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów. Jakość tych wód jest zdecydowanie lepsza, gdyż warstwy glin morenowych tworzą warstwę izolacyjną przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni ziemi. Natomiast w obrębie doliny Drwęcy ze względu na brak nieprzepuszczalnej warstwy izolacyjnej pierwszy poziom plejstoceniowy nie jest chroniony przed migracją zanieczyszczeń.

Zagrożenie powodziowe

Na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego przebiega dział wodny I-go rzędu, który rozdziela dorzecze Wisły i Odry. Połączeniem tych rzek jest Kanał Bydgoski. Na terenie województwa jest wiele miejsc zagrożonych zalaniem, a obszar Gminy Golub-Dobrzyń zalicza się do takich obszarów. Zagrożenie powodziowe występuje w związku z przebiegiem przez teren gminy rzeki Drwęcy.

W 2022 r. Gmina Golub-Dobrzyń przystąpiła do Lokalnego Partnerstwa Wodnego powiatu golubsko – dobrzyńskiego. W ramach tego partnerstwa zgłoszone były zadania:

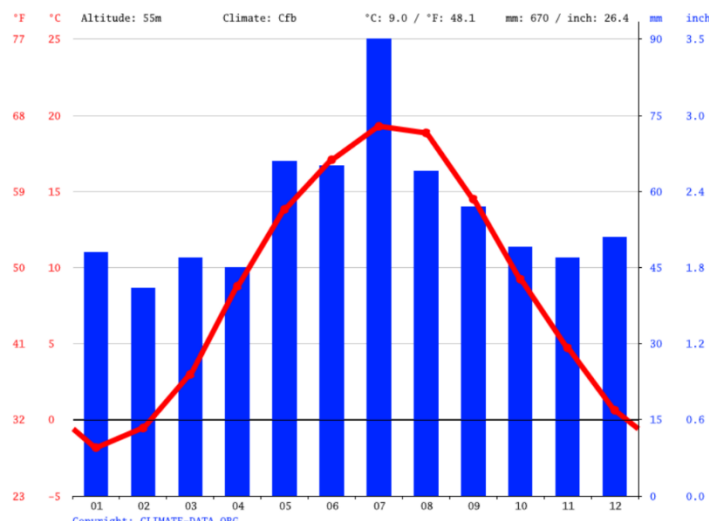
1. Zagospodarowanie nabrzeża jeziora „Grodno” w Nowogrodzie dla wykorzystania jego walorów w celu edukacji wielu pokoleń szacunku do przyrody i oszczędzania wody.
W ramach zadania zaplanowano: ustalenie linii brzegowej, utworzenie ścieżek pieszo-rowerowo-narciarskich, ścieżek edukacyjnych, stanowisk wędkarskich, stref aktywnego wypoczynku – siłownia, boiska, trasa triathlonu (rower, bieg i pływanie) itp., miejsc odpoczynku, chatowni do obserwowania rodzimej fauny, łąk kwiatowych i kąpielisk wraz z niezbędną infrastrukturą.
2. Odtworzenie i modernizacja rowu melioracyjnego od miejscowości Lisewo do ujścia do Wawrzonki w miejscowości Handlowy Młyn (R-W około 3 km).
W ramach zadania założono: w części odtworzenie rowu, na całej długości odmulenie, skarpowanie, faszynowanie i udrożnienie przepustów, oczyszczenie wylotów drenarskich, wymiana uszkodzonych.
3. Odtworzenie i modernizacja rowów melioracyjnych głównych (Struga Czarna) od Lisewa (R-K około 900 metrów) przez Sokoligórę (R-K + rurociągi 2600 m) do Jeziora Owieczkowskiego dalej przez miejscowości Podzamek Golubski, Krążno, Ostrowite (R-D około 3500 metrów), Skępsk, Słuchaj, Pasieka (R-A około 2800 metrów), Olszówka (R-A około 300 metrów) do ujścia do Drwęcy, o długości około 11 km.
W ramach zadania zaplanowano: w części odtworzenie rowu, na całej długości odmulenie, faszynowanie i udrożnienie przepustów, o czyszczenie wylotów drenarskich, wymiana uszkodzonych.
4. Zagospodarowanie wody opadowej w tym z odwodnienia dróg, chodników; budowa zbiorników retencyjnych.
5. Modernizacja i budowa nowych ujęć wody dla zaopatrzenia ludności.
6. Potrzeba oznakowania rzeki Drwęcy – kilometraż, który wsparłby działania ratunkowe służb, wskazanie miejsc na stacje wodne dla rozwoju turystyki wodnej na Drwęcy.
7. Zagospodarowanie jezior na terenie powiatu, regulacje, zastawki, ustalenie linii brzegowych, wyznaczenie kąpielisk i infrastruktury towarzyszącej – turystyka.
8. Oczyszczenie cieków jak Drwęca, Ruziec, Kujawka, Wawrzonka, Struga Dobrzyńska – zamulenie, działalność Bobra, zanieczyszczenie odpadami, eutrofizacja, zarastanie cieków.
9. Inwestycje w kanalizację – oczyszczalnie ścieków, modernizacja i budowa sieci kanalizacyjnej.

2.1.5. Klimat

Wg <https://pl.climate-data.org> na terenie Gminy Golub-Dobrzyń klimat jest umiarkowany ciepły. Znaczne opady deszczu występują nawet w najsuchszych miesiącach. Ten klimat jest określany jako Cfb, zgodnie z klasyfikacją klimatów Köppena-Geigera. Średnia roczna temperatura wynosi 9.0 °C. W tym obszarze średnioroczne opady to 670 mm.

Na kolejnym wykresie przedstawiono klimatogram Gminy.

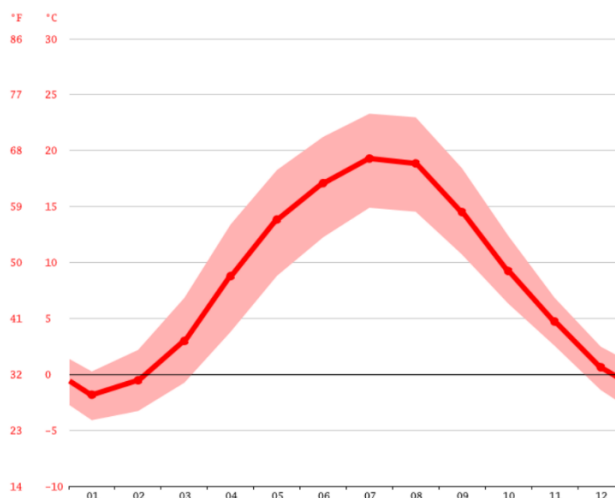
Wykres 5. Klimatogram Gminy Golub-Dobrzyń

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Najsuchszym miesiącem jest luty, z 41 mm opadów. Największe opady pojawiają się w lipcu, ze średnią 90 mm.

Wykres 6. Wykres temperaturowy Gminy Golub-Dobrzyń

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Najcieplejszym miesiącem w roku jest lipiec, ze średnią temperaturą 19.3 °C. Najniższa średnia temperatura w roku występuje w miesiącu styczniu i wynosi ok -1.8 °C.

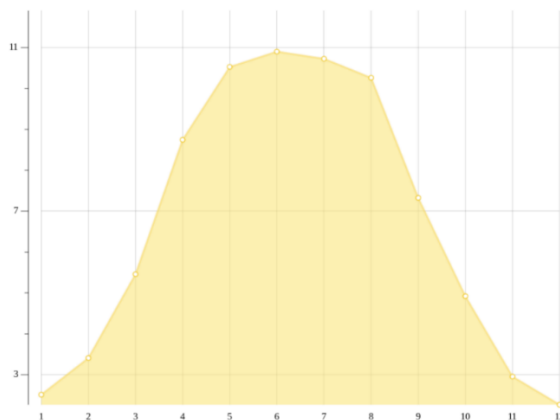
Wykres 7. Tabela klimatu Gminy Golub-Dobrzyń

	styczeń	luty	Marsz	Kwiecień	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
Śr. Temperatura (° C)	-1.8	-0.5	3	8.8	13.8	17.1	19.3	18.9	14.5	9.2	4.7	0.6
Min. Temperatura (° C)	-4.1	-3.3	-0.8	3.8	8.8	12.2	14.9	14.5	10.7	6.3	2.6	-1.4
Max. Temperatura (° C)	0.2	2.2	6.8	13.4	18.3	21.2	23.3	23	18.4	12.4	6.9	2.5
Opady / Opady deszczu (mm)	48	41	47	45	66	65	90	64	57	49	47	51
Wilgotność(%)	85%	83%	76%	69%	68%	68%	71%	70%	73%	80%	87%	86%
Deszczowe dni (d)	8	7	8	7	9	9	10	8	7	8	8	8
Godziny słoneczne (g)	2.5	3.4	5.5	8.7	10.5	10.9	10.7	10.3	7.3	4.9	3.0	2.3

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

Różnica w opadach pomiędzy najsuchszym a najmokrzejszym miesiącem wynosi 49 mm. Wahania temperatury w trakcie roku wynoszą 21.1 °C. Najwyższą wilgotność względną notuje się w listopadzie (86.64 %). Najniższą w czerwcu (67.79 %). W lipcu występuje średnio najwięcej deszczowych dni w miesiącu (12.73 dni). Najmniej dni deszczowych notuje się we wrześniu (9.40 dni).

Wykres 8. Godziny słoneczne Gminy Golub-Dobrzyń

Źródło: <https://pl.climate-data.org>

W Gminie średnio w czerwcu odnotowuje się największą liczbę słonecznych godzin dziennie. W czerwcu jest średnio 10.73 godzin słonecznych dziennie. W styczniu średnio odnotowuje się najniższą liczbę słonecznych godzin dziennie - średnio 2.27 godziny. Gmina przez cały rok liczy około 2440.15 słonecznych godzin. Średnio w miesiącu jest 80.01 godzin słonecznych.

2.1.6. Ochrona przyrody

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- 1) Obszary chronionego krajobrazu (2):
 - Doliny Drwęcy;
 - Torfowiskowo-Jeziorno-Leśny Zgniłka-Wieczno-Wronie.
- 2) Rezerваты przyrody (1):
 - Rzeka Drwęca.
- 3) Obszary Natura 2000 (1):
 - Dolina Drwęcy.
- 4) Pomniki przyrody (14).
- 5) Użytki ekologiczne (61).

2.1.7. Turystyka i rekreacja

Atrakcje turystyczne:

Uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe stawiają gminę Golub-Dobrzyń w rzędzie gmin o dość dużej atrakcyjności turystycznej, mimo że brak jest tu wybitnych obiektów pod względem krajoznawczym i turystycznym. Atrakcyjność turystyczno - wypoczynkową gminy podkreśla położenie w dolinie rzeki Drwęcy, a także liczne kompleksy leśne, będące siedliskami wielu gatunków ptactwa i zwierzyny łownej.

Na terenie gminy znajdują się też malownicze jeziora, m. in. Grodno, Słupno, Owieczkowo, j. Gajewskie, Oszczywilk. Funkcjonuje też jeden rezerwat przyrody „Rzeka Drwęca”. Obejmuje on Drwęcę oraz jej dopływ Ruziec (od jazu piętrzącego przy młynie w miejscowości Zaręba do zejścia rzeki Drwęcy o długości 1,7 km.) wraz z pięciometrowym pasem zieleni przyległym do ich brzegów po obu stronach.

Szczególną atrakcję pod względem walorów krajoznawczych i turystycznych stanowi szlak wodny rzeki Drwęcy oraz jej pradolina wraz z terenami do nich przyległymi. Szlakiem wodnym Drwęcą odbywają się liczne spływy kajakowe zorganizowane i niezorganizowane (indywidualne), z których największą renomą nie tylko w Polsce, ale i w Europie, cieszy się Międzynarodowy Spływ Kajakowy Wisłą-Drwęcą. Rzeka Drwęca jest też bardzo atrakcyjnym ciekim wodnym dla licznej grupy wędkarzy. Podobną atrakcją dla nich są okoliczne jeziora: Grodno, Słupno, Plebanka, Owieczkowo i były staw młyński na Handlowym Młynie.

Urozmaicone ukształtowanie terenu gminy, zwłaszcza jej południowej części, w okolicach Nowogrodu, Macikowa, Plebanki oraz w dolinie rzeki Drwęcy i ich dopływów oraz duża lesistość i ilość nieutwardzonych dróg, stwarzają dodatkowo dla wypoczywających doskonałe warunki dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej.

Szlaki turystyczne:

Infrastrukturę turystyczną na obszarze gminy Golub-Dobrzyń stanowią: szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, kajakowe), ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne. Powstały one z inicjatywy i staraniem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń. Turystyczne szlaki piesze wyznaczono głównie na terenach doliny Drwęcy. Znakowany kolorem żółtym szlak PTTK prowadzi z Torunia przez Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Szafarnię, Płonno do Radomna. Jest to fragment europejskiego szlaku E11. Znakowany kolorem zielonym szlak pieszy prowadzi z Ciechocina przez Olszówkę, Skępsk i Gajewo do Jabłonowa Pomorskiego, a znakowany kolorem niebieskim prowadzi z Ciechocina do Chełmży. Na terenie gminy znajduje się także fragment szlaku rowerowego znakowanego kolorem zielonym Toruń – Golub-Dobrzyń – Brodnica – Radomno. Przez teren gminy Golub-Dobrzyń prowadzi także fragment szlaku pielgrzymkowego Droga Św. Jakuba – Camino Polaco.

Tabela 14. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Gminy Golub-Dobrzyń

Rodzaj szlaku	Opis
Rowerowy	<p>Nazwa: Szlak zielony Toruń – Radomno</p> <p>Kod szlaku: TO 7003.</p> <p>Przebieg: Toruń - Lubicz - Ciechocin - Golub-Dobrzyń - Szafarnia - Radziki Duże - Gorczyca - Brodnica - Pokrzydowo – Radomno.</p> <p>Opis: Znakowany turystyczny szlak rowerowy w kolorze zielonym, z przebiegiem j/w został wyznaczony w terenie przez działaczy społecznych z Oddziału Miejskiego PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu, który jest administratorem szlaku i posiada pełne prawa autorskie związane ze szlakiem (przebieg trasy, kilometrów, kod szlaku, symbolika, nazwa i opis krajoznawczy).</p> <p>Długość: ok. 130 km z tego ok. 7,5 km przez teren Gminy Golub-Dobrzyń.</p>

<p style="text-align: center;">Pieszny</p>	<p>Nazwa: Żółty szlak im. F. Łęgowskiego Toruń – Radomno</p> <p>Kod szlaku: KP-231-y / WM-231-y.</p> <p>Przebieg: Toruń - Kaszczorek - Złotora - Brzozówka - Szembekowo - Ciechocin - Ruziec - Golub-Dobrzyń - Białkowo - Szafarnia - Płonne - Rodzone - Tomkowo - Kierz Radzikowski - Radziki Duże - Kupno - Słoszewy - Mszano - Szabda - Brodnica - Tama Brodzka - Mariany - Bachotek - Ostrowite - Osetno - Łąkorek - Skarlin - Lekarty - Gryżliny – Radomno.</p> <p>Opis: Szlak żółty im Franciszka Łęgowskiego liczy 160 km długości, rozpoczyna się w Toruniu, przebiega przez Golub Dobrzyń, Brodnicę, Pojezierze Brodnickie dochodząc do Radomna Od roku 1995 szlak żółty jest włączony do międzynarodowego szlaku turystycznego określanego kodem E-11 a przebiegającego od Słubic do Ogrodnik. Nasz opis przedstawia odcinek tego szlaku od Torunia do miejscowości Radomno.</p> <p>Jest odcinkiem międzynarodowego szlaku turystycznego E-11 Słubice – Ogrodniki.</p> <p>Długość: 160 km, z tego ok. 13,5 km przez teren Gminy Golub-Dobrzyń.</p>
<p style="text-align: center;">Pieszny</p>	<p>Nazwa: Szlak św. Jakuba - Camino Polaco (szlak pielgrzymkowy)</p> <p>Przebieg: Iława -Mogilno.</p> <p>Opis: Szlak św. Jakuba (hiszp. Camino de Santiago) to trasa pielgrzymkowa, która ma ponad 3000 lat tradycji. To przecinająca całą Europę sieć dróg prowadzących do znajdującego się w Santiago de Compostela, w północno-zachodniej Hiszpanii, grobu apostoła.</p> <p>Szlak oznaczony jest znakiem żółtej muszli morskiej umieszczonej na niebieskim tle.</p> <p>Fragment Camino Polaco, polskiej części drogi, prowadząca od Ogrodnik do Mogilna, przebiega przez miasta województw warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego.</p> <p><small>[1]</small> <small>[2]</small> <small>[3]</small> <small>[4]</small> <small>[5]</small> <small>[6]</small> <small>[7]</small> <small>[8]</small> <small>[9]</small> <small>[10]</small> <small>[11]</small> <small>[12]</small> <small>[13]</small> <small>[14]</small> <small>[15]</small> <small>[16]</small> <small>[17]</small> <small>[18]</small> <small>[19]</small> <small>[20]</small> <small>[21]</small> <small>[22]</small> <small>[23]</small> <small>[24]</small> <small>[25]</small> <small>[26]</small> <small>[27]</small> <small>[28]</small> <small>[29]</small> <small>[30]</small> <small>[31]</small> <small>[32]</small> <small>[33]</small> <small>[34]</small> <small>[35]</small> <small>[36]</small> <small>[37]</small> <small>[38]</small> <small>[39]</small> <small>[40]</small> <small>[41]</small> <small>[42]</small> <small>[43]</small> <small>[44]</small> <small>[45]</small> <small>[46]</small> <small>[47]</small> <small>[48]</small> <small>[49]</small> <small>[50]</small> <small>[51]</small> <small>[52]</small> <small>[53]</small> <small>[54]</small> <small>[55]</small> <small>[56]</small> <small>[57]</small> <small>[58]</small> <small>[59]</small> <small>[60]</small> <small>[61]</small> <small>[62]</small> <small>[63]</small> <small>[64]</small> <small>[65]</small> <small>[66]</small> <small>[67]</small> <small>[68]</small> <small>[69]</small> <small>[70]</small> <small>[71]</small> <small>[72]</small> <small>[73]</small> <small>[74]</small> <small>[75]</small> <small>[76]</small> <small>[77]</small> <small>[78]</small> <small>[79]</small> <small>[80]</small> <small>[81]</small> <small>[82]</small> <small>[83]</small> <small>[84]</small> <small>[85]</small> <small>[86]</small> <small>[87]</small> <small>[88]</small> <small>[89]</small> <small>[90]</small> <small>[91]</small> <small>[92]</small> <small>[93]</small> <small>[94]</small> <small>[95]</small> <small>[96]</small> <small>[97]</small> <small>[98]</small> <small>[99]</small> <small>[100]</small> <small>[101]</small> <small>[102]</small> <small>[103]</small> <small>[104]</small> <small>[105]</small> <small>[106]</small> <small>[107]</small> <small>[108]</small> <small>[109]</small> <small>[110]</small> <small>[111]</small> <small>[112]</small> <small>[113]</small> <small>[114]</small> <small>[115]</small> <small>[116]</small> <small>[117]</small> <small>[118]</small> <small>[119]</small> <small>[120]</small> <small>[121]</small> <small>[122]</small> <small>[123]</small> <small>[124]</small> <small>[125]</small> <small>[126]</small> <small>[127]</small> <small>[128]</small> <small>[129]</small> <small>[130]</small> <small>[131]</small> <small>[132]</small> <small>[133]</small> <small>[134]</small> <small>[135]</small> <small>[136]</small> <small>[137]</small> <small>[138]</small> <small>[139]</small> <small>[140]</small> <small>[141]</small> <small>[142]</small> <small>[143]</small> <small>[144]</small> <small>[145]</small> <small>[146]</small> <small>[147]</small> <small>[148]</small> <small>[149]</small> <small>[150]</small> <small>[151]</small> <small>[152]</small> <small>[153]</small> <small>[154]</small> <small>[155]</small> <small>[156]</small> <small>[157]</small> <small>[158]</small> <small>[159]</small> <small>[160]</small> <small>[161]</small> <small>[162]</small> <small>[163]</small> <small>[164]</small> <small>[165]</small> <small>[166]</small> <small>[167]</small> <small>[168]</small> <small>[169]</small> <small>[170]</small> <small>[171]</small> <small>[172]</small> <small>[173]</small> <small>[174]</small> <small>[175]</small> <small>[176]</small> <small>[177]</small> <small>[178]</small> <small>[179]</small> <small>[180]</small> <small>[181]</small> <small>[182]</small> <small>[183]</small> <small>[184]</small> <small>[185]</small> <small>[186]</small> <small>[187]</small> <small>[188]</small> <small>[189]</small> <small>[190]</small> <small>[191]</small> <small>[192]</small> <small>[193]</small> <small>[194]</small> <small>[195]</small> <small>[196]</small> <small>[197]</small> <small>[198]</small> <small>[199]</small> <small>[200]</small> <small>[201]</small> <small>[202]</small> <small>[203]</small> <small>[204]</small> <small>[205]</small> <small>[206]</small> <small>[207]</small> <small>[208]</small> <small>[209]</small> <small>[210]</small> <small>[211]</small> <small>[212]</small> <small>[213]</small> <small>[214]</small> <small>[215]</small> <small>[216]</small> <small>[217]</small> <small>[218]</small> <small>[219]</small> <small>[220]</small> <small>[221]</small> <small>[222]</small> <small>[223]</small> <small>[224]</small> <small>[225]</small> <small>[226]</small> <small>[227]</small> <small>[228]</small> <small>[229]</small> <small>[230]</small> <small>[231]</small> <small>[232]</small> <small>[233]</small> <small>[234]</small> <small>[235]</small> <small>[236]</small> <small>[237]</small> <small>[238]</small> <small>[239]</small> <small>[240]</small> <small>[241]</small> <small>[242]</small> <small>[243]</small> <small>[244]</small> <small>[245]</small> <small>[246]</small> <small>[247]</small> <small>[248]</small> <small>[249]</small> <small>[250]</small> <small>[251]</small> <small>[252]</small> <small>[253]</small> <small>[254]</small> <small>[255]</small> <small>[256]</small> <small>[257]</small> <small>[258]</small> <small>[259]</small> <small>[260]</small> <small>[261]</small> <small>[262]</small> <small>[263]</small> <small>[264]</small> <small>[265]</small> <small>[266]</small> <small>[267]</small> <small>[268]</small> <small>[269]</small> <small>[270]</small> <small>[271]</small> <small>[272]</small> <small>[273]</small> <small>[274]</small> <small>[275]</small> <small>[276]</small> <small>[277]</small> <small>[278]</small> <small>[279]</small> <small>[280]</small> <small>[281]</small> <small>[282]</small> <small>[283]</small> <small>[284]</small> <small>[285]</small> <small>[286]</small> <small>[287]</small> <small>[288]</small> <small>[289]</small> <small>[290]</small> <small>[291]</small> <small>[292]</small> <small>[293]</small> <small>[294]</small> <small>[295]</small> <small>[296]</small> <small>[297]</small> <small>[298]</small> <small>[299]</small> <small>[300]</small> <small>[301]</small> <small>[302]</small> <small>[303]</small> <small>[304]</small> <small>[305]</small> <small>[306]</small> <small>[307]</small> <small>[308]</small> <small>[309]</small> <small>[310]</small> <small>[311]</small> <small>[312]</small> <small>[313]</small> <small>[314]</small> <small>[315]</small> <small>[316]</small> <small>[317]</small> <small>[318]</small> <small>[319]</small> <small>[320]</small> <small>[321]</small> <small>[322]</small> <small>[323]</small> <small>[324]</small> <small>[325]</small> <small>[326]</small> <small>[327]</small> <small>[328]</small> <small>[329]</small> <small>[330]</small> <small>[331]</small> <small>[332]</small> <small>[333]</small> <small>[334]</small> <small>[335]</small> <small>[336]</small> <small>[337]</small> <small>[338]</small> <small>[339]</small> <small>[340]</small> <small>[341]</small> <small>[342]</small> <small>[343]</small> <small>[344]</small> <small>[345]</small> <small>[346]</small> <small>[347]</small> <small>[348]</small> <small>[349]</small> <small>[350]</small> <small>[351]</small> <small>[352]</small> <small>[353]</small> <small>[354]</small> <small>[355]</small> <small>[356]</small> <small>[357]</small> <small>[358]</small> <small>[359]</small> <small>[360]</small> <small>[361]</small> <small>[362]</small> <small>[363]</small> <small>[364]</small> <small>[365]</small> <small>[366]</small> <small>[367]</small> <small>[368]</small> <small>[369]</small> <small>[370]</small> <small>[371]</small> <small>[372]</small> <small>[373]</small> <small>[374]</small> <small>[375]</small> <small>[376]</small> <small>[377]</small> <small>[378]</small> <small>[379]</small> <small>[380]</small> <small>[381]</small> <small>[382]</small> <small>[383]</small> <small>[384]</small> <small>[385]</small> <small>[386]</small> <small>[387]</small> <small>[388]</small> <small>[389]</small> <small>[390]</small> <small>[391]</small> <small>[392]</small> <small>[393]</small> <small>[394]</small> <small>[395]</small> <small>[396]</small> <small>[397]</small> <small>[398]</small> <small>[399]</small> <small>[400]</small> <small>[401]</small> <small>[402]</small> <small>[403]</small> <small>[404]</small> <small>[405]</small> <small>[406]</small> <small>[407]</small> <small>[408]</small> <small>[409]</small> <small>[410]</small> <small>[411]</small> <small>[412]</small> <small>[413]</small> <small>[414]</small> <small>[415]</small> <small>[416]</small> <small>[417]</small> <small>[418]</small> <small>[419]</small> <small>[420]</small> <small>[421]</small> <small>[422]</small> <small>[423]</small> <small>[424]</small> <small>[425]</small> <small>[426]</small> <small>[427]</small> <small>[428]</small> <small>[429]</small> <small>[430]</small> <small>[431]</small> <small>[432]</small> <small>[433]</small> <small>[434]</small> <small>[435]</small> <small>[436]</small> <small>[437]</small> <small>[438]</small> <small>[439]</small> <small>[440]</small> <small>[441]</small> <small>[442]</small> <small>[443]</small> <small>[444]</small> <small>[445]</small> <small>[446]</small> <small>[447]</small> <small>[448]</small> <small>[449]</small> <small>[450]</small> <small>[451]</small> <small>[452]</small> <small>[453]</small> <small>[454]</small> <small>[455]</small> <small>[456]</small> <small>[457]</small> <small>[458]</small> <small>[459]</small> <small>[460]</small> <small>[461]</small> <small>[462]</small> <small>[463]</small> <small>[464]</small> <small>[465]</small> <small>[466]</small> <small>[467]</small> <small>[468]</small> <small>[469]</small> <small>[470]</small> <small>[471]</small> <small>[472]</small> <small>[473]</small> <small>[474]</small> <small>[475]</small> <small>[476]</small> <small>[477]</small> <small>[478]</small> <small>[479]</small> <small>[480]</small> <small>[481]</small> <small>[482]</small> <small>[483]</small> <small>[484]</small> <small>[485]</small> <small>[486]</small> <small>[487]</small> <small>[488]</small> <small>[489]</small> <small>[490]</small> <small>[491]</small> <small>[492]</small> <small>[493]</small> <small>[494]</small> <small>[495]</small> <small>[496]</small> <small>[497]</small> <small>[498]</small> <small>[499]</small> <small>[500]</small> <small>[501]</small> <small>[502]</small> <small>[503]</small> <small>[504]</small> <small>[505]</small> <small>[506]</small> <small>[507]</small> <small>[508]</small> <small>[509]</small> <small>[510]</small> <small>[511]</small> <small>[512]</small> <small>[513]</small> <small>[514]</small> <small>[515]</small> <small>[516]</small> <small>[517]</small> <small>[518]</small> <small>[519]</small> <small>[520]</small> <small>[521]</small> <small>[522]</small> <small>[523]</small> <small>[524]</small> <small>[525]</small> <small>[526]</small> <small>[527]</small> <small>[528]</small> <small>[529]</small> <small>[530]</small> <small>[531]</small> <small>[532]</small> <small>[533]</small> <small>[534]</small> <small>[535]</small> <small>[536]</small> <small>[537]</small> <small>[538]</small> <small>[539]</small> <small>[540]</small> <small>[541]</small> <small>[542]</small> <small>[543]</small> <small>[544]</small> <small>[545]</small> <small>[546]</small> <small>[547]</small> <small>[548]</small> <small>[549]</small> <small>[550]</small> <small>[551]</small> <small>[552]</small> <small>[553]</small> <small>[554]</small> <small>[555]</small> <small>[556]</small> <small>[557]</small> <small>[558]</small> <small>[559]</small> <small>[560]</small> <small>[561]</small> <small>[562]</small> <small>[563]</small> <small>[564]</small> <small>[565]</small> <small>[566]</small> <small>[567]</small> <small>[568]</small> <small>[569]</small> <small>[570]</small> <small>[571]</small> <small>[572]</small> <small>[573]</small> <small>[574]</small> <small>[575]</small> <small>[576]</small> <small>[577]</small> <small>[578]</small> <small>[579]</small> <small>[580]</small> <small>[581]</small> <small>[582]</small> <small>[583]</small> <small>[584]</small> <small>[585]</small> <small>[586]</small> <small>[587]</small> <small>[588]</small> <small>[589]</small> <small>[590]</small> <small>[591]</small> <small>[592]</small> <small>[593]</small> <small>[594]</small> <small>[595]</small> <small>[596]</small> <small>[597]</small> <small>[598]</small> <small>[599]</small> <small>[600]</small> <small>[601]</small> <small>[602]</small> <small>[603]</small> <small>[604]</small> <small>[605]</small> <small>[606]</small> <small>[607]</small> <small>[608]</small> <small>[609]</small> <small>[610]</small> <small>[611]</small> <small>[612]</small> <small>[613]</small> <small>[614]</small> <small>[615]</small> <small>[616]</small> <small>[617]</small> <small>[618]</small> <small>[619]</small> <small>[620]</small> <small>[621]</small> <small>[622]</small> <small>[623]</small> <small>[624]</small> <small>[625]</small> <small>[626]</small> <small>[627]</small> <small>[628]</small> <small>[629]</small> <small>[630]</small> <small>[631]</small> <small>[632]</small> <small>[633]</small> <small>[634]</small> <small>[635]</small> <small>[636]</small> <small>[637]</small> <small>[638]</small> <small>[639]</small> <small>[640]</small> <small>[641]</small> <small>[642]</small> <small>[643]</small> <small>[644]</small> <small>[645]</small> <small>[646]</small> <small>[647]</small> <small>[648]</small> <small>[649]</small> <small>[650]</small> <small>[651]</small> <small>[652]</small> <small>[653]</small> <small>[654]</small> <small>[655]</small> <small>[656]</small> <small>[657]</small> <small>[658]</small> <small>[659]</small> <small>[660]</small> <small>[661]</small> <small>[662]</small> <small>[663]</small> <small>[664]</small> <small>[665]</small> <small>[666]</small> <small>[667]</small> <small>[668]</small> <small>[669]</small> <small>[670]</small> <small>[671]</small> <small>[672]</small> <small>[673]</small> <small>[674]</small> <small>[675]</small> <small>[676]</small> <small>[677]</small> <small>[678]</small> <small>[679]</small> <small>[680]</small> <small>[681]</small> <small>[682]</small> <small>[683]</small> <small>[684]</small> <small>[685]</small> <small>[686]</small> <small>[687]</small> <small>[688]</small> <small>[689]</small> <small>[690]</small> <small>[691]</small> <small>[692]</small> <small>[693]</small> <small>[694]</small> <small>[695]</small> <small>[696]</small> <small>[697]</small> <small>[698]</small> <small>[699]</small> <small>[700]</small> <small>[701]</small> <small>[702]</small> <small>[703]</small> <small>[704]</small> <small>[705]</small> <small>[706]</small> <small>[707]</small> <small>[708]</small> <small>[709]</small> <small>[710]</small> <small>[711]</small> <small>[712]</small> <small>[713]</small> <small>[714]</small> <small>[715]</small> <small>[716]</small> <small>[717]</small> <small>[718]</small> <small>[719]</small> <small>[720]</small> <small>[721]</small> <small>[722]</small> <small>[723]</small> <small>[724]</small> <small>[725]</small> <small>[726]</small> <small>[727]</small> <small>[728]</small> <small>[729]</small> <small>[730]</small> <small>[731]</small> <small>[732]</small> <small>[733]</small> <small>[734]</small> <small>[735]</small> <small>[736]</small> <small>[737]</small> <small>[738]</small> <small>[739]</small> <small>[740]</small> <small>[741]</small> <small>[742]</small> <small>[743]</small> <small>[744]</small> <small>[745]</small> <small>[746]</small> <small>[747]</small> <small>[748]</small> <small>[749]</small> <small>[750]</small> <small>[751]</small> <small>[752]</small> <small>[753]</small> <small>[754]</small> <small>[755]</small> <small>[756]</small> <small>[757]</small> <small>[758]</small> <small>[759]</small> <small>[760]</small> <small>[761]</small> <small>[762]</small> <small>[763]</small> <small>[764]</small> <small>[765]</small> <small>[766]</small> <small>[767]</small> <small>[768]</small> <small>[769]</small> <small>[770]</small> <small>[771]</small> <small>[772]</small> <small>[773]</small> <small>[774]</small> <small>[775]</small> <small>[776]</small> <small>[777]</small> <small>[778]</small> <small>[779]</small> <small>[780]</small> <small>[781]</small> <small>[782]</small> <small>[783]</small> <small>[784]</small> <small>[785]</small> <small>[786]</small> <small>[787]</small> <small>[788]</small> <small>[789]</small> <small>[790]</small> <small>[791]</small> <small>[792]</small> <small>[793]</small> <small>[794]</small> <small>[795]</small> <small>[796]</small> <small>[797]</small> <small>[798]</small> <small>[799]</small> <small>[800]</small> <small>[801]</small> <small>[802]</small> <small>[803]</small> <small>[804]</small> <small>[805]</small> <small>[806]</small> <small>[807]</small> <small>[808]</small> <small>[809]</small> <small>[810]</small> <small>[811]</small> <small>[812]</small> <small>[813]</small> <small>[814]</small> <small>[815]</small> <small>[816]</small> <small>[817]</small> <small>[818]</small> <small>[819]</small> <small>[820]</small> <small>[821]</small> <small>[822]</small> <small>[823]</small> <small>[824]</small> <small>[825]</small> <small>[826]</small> <small>[827]</small> <small>[828]</small> <small>[829]</small> <small>[830]</small> <small>[831]</small> <small>[832]</small> <small>[833]</small> <small>[834]</small> <small>[835]</small> <small>[836]</small> <small>[837]</small> <small>[838]</small> <small>[839]</small> <small>[840]</small> <small>[841]</small> <small>[842]</small> <small>[843]</small> <small>[844]</small> <small>[845]</small> <small>[846]</small> <small>[847]</small> <small>[848]</small> <small>[849]</small> <small>[850]</small> <small>[851]</small> <small>[852]</small> <small>[853]</small> <small>[854]</small> <small>[855]</small> <small>[856]</small> <small>[857]</small> <small>[858]</small> <small>[859]</small> <small>[860]</small> <small>[861]</small> <small>[862]</small> <small>[863]</small> <small>[864]</small> <small>[865]</small> <small>[866]</small> <small>[867]</small> <small>[868]</small> <small>[869]</small> <small>[870]</small> <small>[871]</small> <small>[872]</small> <small>[873]</small> <small>[874]</small> <small>[875]</small> <small>[876]</small> <small>[877]</small> <small>[878]</small> <small>[879]</small> <small>[880]</small> <small>[881]</small> <small>[882]</small> <small>[883]</small> <small>[884]</small> <small>[885]</small> <small>[886]</small> <small>[887]</small> <small>[888]</small> <small>[889]</small> <small>[890]</small> <small>[891]</small> <small>[892]</small> <small>[893]</small> <small>[894]</small> <small>[895]</small> <small>[896]</small> <small>[897]</small> <small>[898]</small> <small>[899]</small> <small>[900]</small> <small>[901]</small> <small>[902]</small> <small>[903]</small> <small>[904]</small> <small>[905]</small> <small>[906]</small> <small>[907]</small> <small>[908]</small> <small>[909]</small> <small>[910]</small> <small>[911]</small> <small>[912]</small> <small>[913]</small> <small>[914]</small> <small>[915]</small> <small>[916]</small> <small>[917]</small> <small>[918]</small> <small>[919]</small> <small>[920]</small> <small>[921]</small> <small>[922]</small> <small>[923]</small> <small>[924]</small> <small>[925]</small> <small>[926]</small> <small>[927]</small> <small>[928]</small> <small>[929]</small> <small>[930]</small> <small>[931]</small> <small>[932]</small> <small>[933]</small> <small>[934]</small> <small>[935]</small> <small>[936]</small> <small>[937]</small> <small>[938]</small> <small>[939]</small> <small>[940]</small> <small>[941]</small> <small>[942]</small> <small>[943]</small> <small>[944]</small> <small>[945]</small> <small>[946]</small> <small>[947]</small> <small>[948]</small> <small>[949]</small> <small>[950]</small> <small>[951]</small> <small>[952]</small> <small>[953]</small> <small>[954]</small> <small>[955]</small> <small>[956]</small> <small>[957]</small> <small>[958]</small> <small>[959]</small> <small>[960]</small> <small>[961]</small> <small>[962]</small> <small>[963]</small> <small>[964]</small> <small>[965]</small> <small>[966]</small> <small>[967]</small> <small>[968]</small> <small>[969]</small> <small>[970]</small> <small>[971]</small> <small>[972]</small> <small>[973]</small> <small>[974]</small> <small>[975]</small> <small>[976]</small> <small>[977]</small> <small>[978]</small> <small>[979]</small> <small>[980]</small> <small>[981]</small> <small>[982]</small> <small>[983]</small> <small>[984]</small> <small>[985]</small> <small>[986]</small> <small>[987]</small> <small>[988]</small> <small>[989]</small> <small>[990]</small> <small>[991]</small> <small>[992]</small> <small>[993]</small> <small>[994]</small> <small>[995]</small> <small>[996]</small> <small>[997]</small> <small>[998]</small> <small>[999]</small> <small>[1000]</small></p> <p>Długość: ok. 250 km z tego ok. 13,5 km przez teren Gminy Golub-Dobrzyń (fragment etapu 5 Szafarnia – Ciechocin).</p>
<p style="text-align: center;">Pieszny/rowerowy/samochodowy</p>	<p>Nazwa: Kujawsko - Pomorski Szlak Chopina</p> <p>Szlak obejmuje 21 miejscowości, często wsie i miasteczka związane z życiem kompozytora i jego bliskich.</p> <p>Na trasie szlaku znajdują się również miasta z bogatą średniowieczną historią, takie jak Toruń czy Golub-Dobrzyń. Ponadto Kujawsko-Pomorski Szlak Chopina przebiega także przez Białkowo, Gulbiny, Radomin, Płonne, Dulsk, Sokołowo, Ruże, Działyń, Obory, Ugoszcz, Kikół, Zbójno, Turzno, Obrowo, Nieszawę, Służewo, Izbicę Kujawską i Długie.</p> <p>Większość tych miejscowości Fryderyk Chopin odwiedził w czasie wakacyjnego pobytu u Dziewanowskich w Szafarni. Na szlaku ujęte zostały także miejsca łączące życie mistrza i dwóch bardzo ważnych w jego życiu kobiet: jego matkę Justynę z Krzyżanowskich, która pochodziła z Długiego oraz pierwszą miłość Fryderyka – Marię Wodzińską pochodzącą ze Służewa.</p> <p>Łącząc powstało 5 tras z których trzy przebiegają przez Gmina Golub-Dobrzyń</p>

	<p>I trasa: Golub-Dobrzyń - Białkowo - Szafarnia - Bocheniec - Radomin - Ugoszcz - Obory - Kikół - Zbójno - Ruże - Dulsk - Sokołowo - Golub-Dobrzyń (85 km).</p> <p>II trasa: Toruń - Turzno - Golub-Dobrzyń - Działyń - Mazowsze - Obrowo (96 km).</p> <p>IV trasa: Ciechocin - Dulnik - Golub-Dobrzyń - Białkowo - Płonko - Szafarnia (18 km).</p> <p>Trasy można przebyć w zależności od upodobań i długości trasy, samochodem, rowerem lub pieszo.</p>
<p style="text-align: center;">Kajakowy</p>	<p>Nazwa: Szlak Drwęcy</p> <p>Szlak Drwęcy jest niepowtarzalnym szlakiem na mapie Polski. Kujawsko-Pomorski odcinek to 137 kilometrowa trasa wiodąca od południowych granic Nowego Miasta Lubawskiego do samego ujścia rzeki do Wisły. Płynąc wzdłuż Drwęcy można delektować się unikatowym krajobrazem, ciszą oraz odkrywać nowe, nieznanne, ale pełne uroku miejsca. Brodnica z nietypowym trójkątnym rynkiem, Izba Pamięci Marii Dąbrowskiej we wsi Płonno, Ośrodek Chopinowski w Szafarni, Golub – Dobrzyń z zamkiem Anny Wazówny, czy Kościół św. Małgorzaty w Ciechocinie, to tylko część wartych odwiedzenia miejsc znajdujących się na szlaku.</p> <p>Długość: Kujawsko-Pomorski odcinek to 137 kilometrowa trasa, z tego ponad 30 km leży na terenie Gminy Golub-Dobrzyń.</p>

Źródło: *Opracowanie własne*

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń (w lasach konstancjewskich) znajduje się jedna ścieżka dydaktyczna „Szkółka Leśna - Przeszkoda”. Na 15 przystankach prezentowane są informacje na temat lasu, jego mieszkańców i ochrony przyrody.

2.1.8. Dziedzictwo kulturowe

Obiekty dziedzictwa kulturowego:

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń znajdują się liczne cenne obiekty dziedzictwa kulturowego, chronione na podstawie wpisu do rejestru zabytków i do ewidencji zabytków, które można podzielić na zabytki architektury świeckiej i sakralnej.

Najcenniejszymi obiektami sztuki są te ostatnie. Mowa tu przede wszystkim o trzech wiejskich świątyniach katolickich w Ostrowitem, Wrockach i Nowogrodzie i jednym, nieczynnym obecnie obiekcie sakralnym użytkowanym do 1945 r. przez gminę ewangelicką we wsi Ostrowite.

Zdjęcie 10. Kościół par. p. w. św. Magdaleny w Ostrowitem

Źródło: zabytek.pl

Kościół wzniesiony z kamienia pochodzi z ok. 1300 r. uległ przekształceniu w stylu późnego renesansu polskiego na przełomie XVI i XVII w. Wieża kościelna w wyniku przebudowy otrzymała ażurową attykę, zaś gotyckie szczyty typu schodkowego zastąpiono arkadkowymi późnorennesansowymi.

Zdjęcie 11. Kościół parafialny pod wezwaniem św. Marcina we Wrockach

Źródło: google.maps.pl

Wyjątkowo okazały jak na świątynię wiejską kościół, uległ rozbudowie w poł. XIV w. o trójboczne prezbiterium oraz na pocz. XV w. o część wieżową i jedno przesło nawy.

Żadne dostępne materiały archiwalne nie informują, kiedy rozpoczęto budowę kościoła we Wrockach. Jego najstarszą częścią jest nawa zbudowana pod koniec XIII w. W I poł. XIV w. dobudowano do niej, od wschodniej strony trójboczne ceglane prezbiterium. Ostatnim etapem budowy było wzniesienie na początku XV w., od zachodu, ciężkiej, masywnej wieży. Kościół wzniesiono z kamienia oraz z glazurowanej cegły, zwanej zendrówką, w stylu gotyckim.

Wystrój wnętrza świątyni w większości pochodzi z okresu baroku (XVII – XVIII w.). Stanowi go ołtarz główny (z ok. 1700 r.) z rzeźbami patrona kościoła św. Marcina oraz Grzegorza Wielkiego i dwóch nierozpoznanych świętych.

Zdjęcie 12. Kościół ewangelicki w Ostrowitem

Źródło: zabytek.pl

Obecnie pozbawiony swego pierwotnego wyposażenia i w złym stanie technicznym kościół, wzniesiono w stylu neobarokowym po parcelacji byłej majątności ostrowickiej pomiędzy majem 1907 r., a styczniem 1908 r. dla napływowych - w większości z rosyjskiego Wołynia – kolonistów niemieckich wyznania ewangelickiego. Bezpośrednio do kościoła przylegają zabytkowe budynki mieszkalne i gospodarcze pastora i jego rodziny.

Ponadto we wsi Nowogród znajduje się neogotycki kościół parafialny, murowany z czerwonej palonej cegły, pochodzący z początku XX w. Oddano go do użytku w sześć lat po rozpoczęciu budowy (1906 r.). Poprzednia świątynia była budowlą drewnianą, która przepadła na zawsze w dniu 4 lutego 1899 r. w trakcie przypadkowego pożaru spowodowanego nieumyślnym zaniedbaniem sługi kościelnej.

Z budownictwa świeckiego wyróżniają się na tle wiejskiego budownictwa chłopskiego zespoły podworsko-folwarczno-parkowe, budynki użyteczności publicznej (szkoły, dworce, straże pożarne, przytułki i szpitale), obiekty wiejskiej architektury przemysłowej oraz zabytkowe zabudowy wsi. Do chwili obecnej przetrwało w okrojonej postaci ok. dwanaście zabytkowych zespołów podworsko-folwarczno-parkowych. Centralnymi obiektami były w nich murowane dwory, rzadziej pałace. W większości są to murowane budynki dworskie pochodzące z II połowy XIX w., wznoszone sukcesywnie na miejscu poprzednich drewnianych. Charakteryzują się prostą, prostokątną, jednopiętrową bryłą i oszczędną formą, nawiązującą do form klasycyzmu.

Najciekawszym obiektem architektury dworskiej na terenie gminy jest pałac w Sokołowie, zbudowany w latach sześćdziesiątych XIX w. Zasluguje on na uwagę ze względu na ciekawą, niesztampową realizację bryły oraz zastosowane zewnętrzne, nawiązujące do form klasycystycznych, ozdoby. Niestety zarówno pałac jak i park popadł w ruinę. Ciekawy jest, choć w mniejszym stopniu, raczej ze względu na swój monumentalizm, pałac w Ostrowitem.

Na terenie gminy zachowało się wiele budowli świeckich o charakterze publicznym, wśród których na czoło wysuwają się zabytkowe szkoły w Cieszynach, Hamrze, Lisewie, Płachotach, Wrockach i Podzamku Golubskim, pochodzące w większości z końca XIX i pierwszej połowy XX w. oraz wzniesione w latach 1899-1900, trzy zabytkowe stacje kolejowe z infrastrukturą w Gałczewku, Ostrowitem i Wrockach. W tej ostatniej miejscowości na uwagę zasługuje zachowana obok dworca ośmioboczna kolejowa wieża ciśnień. Rzadkim obiektem w architekturze wiejskiej w tej ostatniej wsi jest

pochodzący z II połowy XIX wieku szpital (zwany przez miejscowych mieszkańców „szpitalką”), na którego założenie na początku XVII w. pozwoliła siostra króla Zygmunta III Wazy, starościna golubska i brodnicka, królowna Anna Wazówna. Z powodu przebiegającej na Drwęcy granicy dwóch zaborów pruskiego i rosyjskiego powstawały wzdłuż jej biegu w kilkukilometrowych odstępach strażnice i urzędy celne, zabezpieczające ją przed liczną kontrabandą przemytników wykorzystujących różnicę w cenach w obu zaborach.

Ważną rolę w polskim krajobrazie kulturowym pełnią, stojące na miedzach, na rozstajach dróg, wśród pól lub też w otoczeniu starych drzew, często zabytkowe, kapliczki oraz figury i krzyże przydrożne. Wyjątkowo okrutnie z nimi obszedł się los podczas ostatniej wojny światowej. Uległy one wówczas w większości bezpowrotnej zagładzie, a warto wspomnieć, że każda wieś miała w swych granicach przynajmniej jeden obiekt tego typu. W większości przypadków zostały one odbudowane po wojnie. Na terenie gminy Golub-Dobrzyń udało się zlokalizować 7 nieczynnych obecnie, opuszczonych i w większości już zdewastowanych cmentarzy ewangelickich, z których najstarszy, założony jeszcze pod koniec XVIII w., znajduje się w miejscowości Józefat.

Inne miejsca wiecznego pochówku w większości pochodzą z II poł. XIX w. i pocz. XX w.: w Kolonii Lipnicy, w Sokoligórze na granicy z miejscowościami Gaj i Gałczewko, Skępsku, Podzamku Golubskim (włączony obecnie wraz z zespołem dworsko-folwarczno-parkowym w obręb miasta Golubia-Dobrzyń), Płachotach, Ostrowitem.

Zestawienie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz najcenniejszych obiektów wymagających zachowania z uwzględnieniem wymogów ochrony konserwatorskiej, przedstawiono poniżej:

- I. Obiekty sakralne:
 - kościół par. p.w. św. Marii Magdaleny z końca XVI w. w Ostrowitem,
 - kościół parafialny p.w. św. Marcina z XIII/XIV w. we Wrockach,
 - kościół ewangelicki (zbór) z 1907-08r. w Ostrowitem,
 - dawna pastorówka z 1904-05r. w Ostrowitem.
- II. Zespoły podworsko-folwarczno-parkowe:
 - park dworski z XVIII/XIX w. w Gajewie,
 - park dworski z XVIII/XIX w. w Gałczewku,
 - park dworski z 2 poł. XIX w. w Karczewie,
 - park dworski z XVIII w. w Ostrowitem,
 - dom szachulcowy z 1902r. w Antoniewie, przeniesiony z Torunia w 2007r.,
 - park dworski z 2 poł. XIX w. w Pustej Dąbrówce,
 - park dworski z końca XIX w. w Słuchaju,
 - zespół dworski (pałac z 2 poł. XIX w., park z XVIII/XIX w.) w Sokołowie.
- III. Grodziska w Lisewie i Nowogrodzie.
- IV. Najcenniejsze obiekty, wymagające zachowania z uwzględnieniem wymogów ochrony konserwatorskiej należą:
 - odcinek linii kolejowej Kowalewo Pomorskie - Brodnica z 1900r., z budynkami stacyjnymi w Ostrowitem, Gałczewku i Wrockach,
 - dawne budynki szkolne (np. we wsiach Cieszyny, Hamer, Płachoty, Podzamek Golubski, Wrocki),
 - młyny (dawniej wodne) w Lisewie Młyn, Handlowym Młynie i Zarębie wraz z zespołami budynków gospodarczych,
 - budynki gospodarcze, stodoły, obory, spichlerze (np. we wsiach Słuchaj, Gałczewko),
 - dawne mleczarnie, cegielnie (np. w Antoniewie, Węgiersku),
 - kuźnie (np. we wsiach Cieszyny, Pusta Dąbrówka),
 - gorzelnie (np. we wsiach Ostrowite, Wrocki),

- karczmy (np. we wsiach Handlowy Młyn, Wrocki),
- budowle inżynierskie (np. wiadukt kolejowy w Krążnie, most ze służą w Zawadzie).

Ponadto na terenie gminy w ewidencji dóbr kultury znajdują się liczne obiekty architektury i budownictwa, w tym obiekty sakralne, techniki i kultury materialnej.

Wioski tematyczne:

Obecnie na terenie gminy Golub-Dobrzyń działają trzy wioski tematyczne:

Macikowo – Wieś Maciejowej Duszy:

We wsi Macikowo powstała wioska tematyczna, której głównym tematem są zioła i ich zastosowania.

Podzamek – Wioska Orzechowa:

Wieś usytuowana jest u podnóża zamku golubskiego. Kiedyś pełniła funkcję tzw. wsi służebnej, zaopatrując zamek w płody rolne i zwierzyńę, utrzymywała również konie. W ramach projektu „Orzechowy zagajnik” prezentowane jest zastosowanie orzecha w życiu codziennym, np. do pozyskiwania oleju, barwnika czy produkcji leczniczych nalewek na problemy żołądkowe. Wioska Orzechowa oferuje przyjezdnym szereg atrakcji z orzechem w roli głównej.

Węgiersk – Owocowa Kraina:

Legenda głosi, że wioska zawdzięcza nazwę węgierskiemu magnatowi, któremu zasmakowały śliwki z jedyne drzewa, które napotkał przejeżdżając przez pustą okolicę. Polecił też zasadzić drzewa śliwy, a osadę nazwał Węgiersk. Wieś ma w ofercie wiele atrakcji i śliwkowych smakołyków.

Zdjęcie 13. Wioski tematyczne na terenie Gminy Golub-Dobrzyń

Źródło: Strategia Rozwoju Kultury Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2018-2024

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura techniczna

2.2.1. Infrastruktura transportowa

Drogi

Układ drogowy w gminie Golub-Dobrzyń stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Ważnym szlakiem komunikacyjnym biegnącym przez północną część gminy jest droga krajowa nr 15 relacji Trzebnica-Ostróda, łącząca Gniezno, Inowrocław, Toruń przez Kowalewo Pomorskie, Brodnicę z Ostródą. Z jednej strony droga ta stanowi połączenie z największymi miastami województwa, z drugiej zaś w połączeniu, na wysokości Ostródy, z drogą krajową nr 16 jest ważną arterią tranzytu turystycznego, zarówno krajowego, jak i międzynarodowego.

Najważniejszymi drogami wojewódzkimi na terenie gminy Golub-Dobrzyń są: droga wojewódzka nr 534 (Rypin – Golub-Dobrzyń – Wąbrzeźno - Grudziądz), droga wojewódzka nr 548 (Stolno - Płachoty), droga wojewódzka nr 554 (Sierakowo - Kikół), droga wojewódzka nr 569 (Golub-Dobrzyń - Dobrzejewice). Mankamentem większości dróg wojewódzkich, nie tylko na tym terenie, ale w całym kraju, jest to, że są to przeważnie drogi jedno-jezdniowe, nie wystarczające w czasach wzmożonego rozwoju transportu samochodowego.

Kolejną kategorią dróg zlokalizowanych w gminie Golub-Dobrzyń są drogi powiatowe o nawierzchni bitumicznej i gruntowej. Drogi powiatowe mają stanowić, w połączeniu z drogami wojewódzkimi alternatywę szybkiego przemieszczania się, sprawny dojazd do dróg krajowych i autostrady, a także połączenie dróg krajowych i wojewódzkich w celu utworzenia skrótów tzw. małych obwodnic dużych miast.

Drogi gminne zaliczane do klasy dróg lokalnych, stanowią uzupełniającą sieć dróg mających służyć miejscowym potrzebom. Podstawowe drogi gminne poprzez połączenia z drogami powiatowymi oraz między drogami wojewódzkimi i niektórymi krajowymi zapewniać powinny spójność, wpisując się w układ sieci drogowej województwa kujawsko – pomorskiego.

O zdolności i konkurencyjności systemu transportu drogowego decyduje przede wszystkim infrastruktura drogowa, a zwłaszcza gęstość struktury sieci drogowej oraz jej stan techniczny. Podstawowy układ dróg krajowych w województwie, ma istotne znaczenie dla łączenia ośrodków regionalnych i subregionalnych oraz równoważenia rozwoju. Drogi wojewódzkie zapewniają połączenia wzajemne ośrodków miejskich o podstawowym znaczeniu w województwie oraz większości miejscowości gminnych. Natomiast sieć dróg powiatowych ma ważne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego samych powiatów, jak i ośrodków regionalnego równoważenia rozwoju.

Długość dróg w poszczególnych kategoriach na terenie Gminy Golub-Dobrzyń przedstawia poniższa tabela:

Tabela 15. Kategorie i długości dróg na terenie Gminy Golub-Dobrzyń

Kategoria drogi	Długość [km]
Krajowe	8,437
Wojewódzkie	31,260
Powiatowe	79,000
Gminne (publiczne)	181,200

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń

Użytkownicy dróg, przy wyborze połączeń transportowych pomiędzy początkiem i celem podróży, biorą pod uwagę standardy techniczne sieci drogowej. Do najważniejszych z nich należą: stan i nośność dróg. Ta ostatnia cecha jest niezmiernie ważna w przypadku ciężkiego transportu towarowego. Oddział Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Bydgoszczy corocznie publikuje „Raport o stanie technicznym nawierzchni sieci dróg krajowych”. Opracowywany jest on na podstawie danych z pomiarów cech eksploatacyjnych nawierzchni w ramach tzw. Systemu Oceny Stanu Nawierzchni (SOSN).

Brak dróg szybkiego ruchu, w tym autostrady w bezpośrednim otoczeniu gminy Golub-Dobrzyń, nie tylko powoduje spadek jej atrakcyjności w skali kraju (zwłaszcza w aspekcie gospodarczym), ale również rzutuje na wzrost kosztów transportu drogowego.

Ścieżki rowerowe

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajdują się następujące odcinki ścieżek rowerowych:

Tabela 16. Ścieżki rowerowe i ciągi pieszo-rowerowe na terenie Gminy Golub-Dobrzyń [km]

Odcinek ścieżki rowerowej	Długość [m]
Krażno- Ostrowite	2 502,00
Paliwodzizna-Macikowo-Węgiersk	1 500,00
Podzamek Golubski- Owieczkowo III etap	1 652,00
Ruziec - Nowa Wieś, Paliwodzizna - Węgiersk	2 956,00
Podzamek Golubski- Owieczkowo I etap	1 359,00
Podzamek Golubski- Owieczkowo II etap	764,00
Węgiersk	81,90
Paliwodzizna-Macikowo-Węgiersk	597,00
Ostrowite	88,00
Paliwodzizna-Macikowo-Węgiersk	1 274,00
Węgiersk	847,80
Węgiersk	191
SUMA:	13 812,70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń

Jak wynika z powyższej tabeli, na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w roku 2021 znajdowało się 13,81 km ścieżek dla rowerów.

Linie kolejowe

Przez teren gminy Golub-Dobrzyń przebiega obecnie jedna nieczynna linia kolejowa nr 209 relacji Bydgoszcz – Chełmża – Kowalewo Pomorskie – Golub-Dobrzyń – Brodnica.

Chodniki

Ponadto Gmina zrealizowała również szereg projektów dotyczących chodników. Należą do nich:

- 1) Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 554 – budowa chodnika w miejscowości Podzamek Golubski: w ramach projektu powstał chodnik o długości 0,339 km, z kostki betonowej gr. 6 cm na podsypce cementowo – piaskowej.
- 2) Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 554 – budowa chodnika w miejscowości Podzamek Golubski od km 15+715 do km 16+586: w ramach projektu powstał chodnik o długości 0,871 km, z kostki betonowej.

- 3) Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej 569 na odcinku od m. Podzamek Golubski (Antoniewo) do m. Olszówka wraz z przebudową nawierzchni bitumicznej jezdni, odwodnieniem, zjazdami i zatoką autobusową: w ramach projektu powstał chodnik o długości 1,142 km, z kostki betonowej.
- 4) Przebudowa drogi powiatowej nr 2116C Wrocki - Pusta Dąbrówka - Radziki Duże w km od 0+950 do 1+580 polegająca na budowie chodnika: w ramach projektu powstał chodnik o długości 0,636 km, z kostki betonowej.
- 5) Przebudowa drogi gminnej nr 110215C Płachoty – Józefat w km od 2+570 do 2+798 w miejscowości Wrocki: jednym z elementów przybudowy drogi była budowa chodnika o długości 203 mb.
- 6) Przebudowa drogi gminnej 110264 C Zaręba - Bedewo - Golub Dobrzyń w km od 0+888 do 1+411 w miejscowości Zaręba: jednym z elementów przybudowy drogi była budowa chodnika o długości 74 mb.
- 7) Przebudowa drogi gminnej - ulica Truskawkowa w miejscowości Ruziec od km 0+000 do km 0 + 259: jednym z elementów przybudowy drogi była budowa chodnika o długości 265 mb.
- 8) Budowa chodnika przy drodze wojewódzkiej nr 534 w m. Białkowo od km 58+205,80 do km 59+398: w ramach projektu powstał chodnik z kostki betonowej o długości 1,192 mb.
- 9) Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Ruziec: przedmiotem projektu był chodnik z kostki betonowej 370 mb.
- 10) Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 569 w miejscowości Antoniewo: w ramach projektu powstał chodnik w miejscowości Antoniewo o długości 0,092 km.
- 11) Budowa drogi gminnej łączącej ulicę Wiśniową z drogą powiatową nr 2124C w miejscowości Ruziec wraz z budową kanalizacji deszczowej i oświetlenia ulicznego: w ramach inwestycji wykonano jednostronny chodnik przyległy do jezdni o szerokości 2 mb z kostki brukowej betonowej długości 240 mb.
- 12) Budowa chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 569 na odcinku od m. Podzamek Golubski (Antoniewo) do m. Olszówka wraz z przebudową nawierzchni bitumicznej jezdni, odwodnieniem od km 0+889,04 do km 1+403,00: w ramach projektu powstał chodnik o długości 422 mb, który jest kontynuacją powstałego w 2016 roku. Chodnik powstał po południowej stronie drogi z kostki betonowej.
- 13) Remont świetlicy wiejskiej w Owieczkowie wraz z zagospodarowaniem terenu oraz przebudowa drogi dojazdowej i chodnika bezpośrednio prowadzących do świetlicy: w ramach projektu powstał chodnik 360 mb szerokości 1,5 m z kostki betonowej grubości 6 cm.
- 14) Poprawa bezpieczeństwa i warunków infrastruktury drogowej w Gminie Golub-Dobrzyń: w ramach przebudowy dróg wewnętrznych w miejscowości Wrocki wykonano chodnik na osiedlu domów wielorodzinnych z kostki betonowej o dł. 67 mb.

2.2.2. Punkty oświetleniowe

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń występuje oświetlenie przy drogach gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych. Rodzaj oświetlenia to lampy sodowe i ledowe. Gmina montuje lampy hybrydowe i solarne przy drogach, przejściach dla pieszych oraz przy obiektach użyteczności publicznej. Na obszarze gminy znajduje się 588 punktów oświetleniowych i 824 słupy energetyczne. W zdecydowanej większości (67,35%) występują lampy sodowe - 396 szt., natomiast lampy LED – 192 szt., stanowią zdecydowanie mniejszą część oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Golub-Dobrzyń (32,65%).

W 2019 roku została wykonana wymiana opraw sodowych na ledowe w ilości 95 szt., natomiast w 2022 roku wymieniono 30 szt. opraw na ledowe.

Ponadto w ostatnim czasie nowe oświetlenie uliczne zostało wybudowane w Parku Przemysłowo-Technologicznym w ramach 2 projektów: „Budowa drogi gminnej dojazdowej do Parku

Przemysłowo-Technologicznego we Wrockach – I etap” (10 słupów, 11 opraw) i „Przygotowanie i uzbrojenie terenu Parku Przemysłowo - Technologicznego we Wrockach” (27 słupów i opraw).

Właścicielem oświetlenia drogowego na terenie gminy jest Energa Oświetlenie i Gmina Golub-Dobrzyń.

Zestawienie infrastruktury oświetleniowej na obszarze gminy przedstawione zostało w poniższej tabeli.

Tabela 17. Infrastruktura oświetleniowa na terenie Gminy Golub-Dobrzyń

Nazwa elementu	Długość/Ilość	Jedn.	Własność Gminy Golub-Dobrzyń	Własność Energa Oświetlenie
Punkty świetlne, w tym	588	szt.	97	491
- LED	192	szt.	97	95
- sodowe	396	szt.	0	396
Słupy	824	szt.	95	729
Długość linii oświetleniowej	36,382	km	3,000	33,382

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

2.2.3. Infrastruktura telekomunikacyjna

W 2011 roku wskaźnik dla województwa kujawsko-pomorskiego wynosił 154,8 telefonicznych łączy głównych na 1 000 mieszkańców, w roku 2014 wskaźnik ten wynosił już tylko 113,6, a w 2017 roku jedynie 81,2 (dane: GUS). Spadek zainteresowania telefonią stacjonarną wiąże się z prężnym rozwojem i popularyzacją telefonii komórkowej. Na terenie gminy występuje zasięg telefonii komórkowej sieci T-Mobile, Plus, Orange i Play.

Obszar Gminy Golub-Dobrzyń objęty jest budową nowoczesnej sieci światłowodowej, która pozwoli na dostęp do szerokopasmowego Internetu. Przedsięwzięcie jest współfinansowane przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa. Inwestycję realizuje przedsiębiorstwo telekomunikacyjne – NEXERA Sp. z o.o.

Wszystkie szkoły gminne korzystają z sieci światłowodowej OSE – Ogólnopolska Sieć Edukacyjna.

2.2.4. Gospodarka wodno-ściekowa

Problemy gospodarki komunalnej winny być zawsze traktowane priorytetowo w planach inwestycyjnych samorządów, które dążą w swych działaniach do rozwoju. nierozwiązane kwestie w zakresie gospodarki komunalnej stanowią jedne z najistotniejszych zagrożeń dla środowiska naturalnego, zarówno w skali globalnej i regionalnej, ale przede wszystkim w skali lokalnej. Podkreślić należy także, ogromne znaczenie społeczno-gospodarcze odpowiedniego stopnia rozwoju infrastruktury komunalnej, który decyduje choćby o atrakcyjności danego regionu czy miejsca, a co najważniejsze – o warunkach pracy i życia.

System gospodarki wodno-ściekowej gminy obejmuje trzy rodzaje rozwiązań, mianowicie: systemy kanalizacji zbiorczej wyposażone w grupowe (gminne, zakładowe) oczyszczalnie ścieków, systemy kanalizacji indywidualnej oparte na małych (przysagrodowych) oczyszczalniach ścieków, systemy kanalizacji indywidualnej oparte na zbiornikach wybieralnych (zbiornikach bezodpływowych).

Zgodnie z UCHWAŁĄ NR XXXV/169/2020 RADY MIASTA GOLUBIA-DOBRZYŃ z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Golub-Dobrzyń wyznacza

aglomerację Golub-Dobrzyń o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 13 038 z oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w Golubiu-Dobrzyniu. W obszar i granice aglomeracji Golub-Dobrzyń wchodzi następujące miejscowości:

- miasto Golub-Dobrzyń (część miasta);
- miejscowość Antoniewo (część miejscowości);
- miejscowość Ruziec (część miejscowości).

W roku 2021 r. z sieci wodociągowej korzystało 99,7% mieszkańców.

Tabela 18. Sieć wodociągowa

Wskaźnik	Wartość (2017 rok)	Wartość (2018 rok)	Wartość (2019 rok)	Wartość (2020 rok)	Wartość (2021 rok)
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	233,1	233,1	233,1	233,1	233,1
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	171,4	181,9	190,6	192,6	305,4
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	19,8	20,9	21,8	21,9	34,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	8 666	8 698	8 752	8 812	8 819

Źródło: GUS BDL

Zgodnie z danymi w powyższej tabeli na terenie Gminy Golub-Dobrzyń długość czynnej sieci rozdzielczej w latach 2017-2021 nie zmieniła się, wzrosła natomiast ilość wody dostarczonej oraz zużycie wody. Zwiększyła się również liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej.

Poniżej przedstawiono tabelę, która zawiera dane liczbowe dotyczące korzystania z sieci kanalizacyjnej.

W 2021 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 69,0% mieszkańców.

Tabela 19. Sieć kanalizacyjna

Wskaźnik	Wartość (2017)	Wartość (2018)	Wartość (2019)	Wartość (2020)	Wartość (2021)
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	55,4	55,4	55,4	55,2	55,4
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	400	400	400	400	400

ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	64,0	71,3	71,3	74,0	79,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	5 998	6 022	6 059	6 100	6 105

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli w 2021 r. na terenie Gminy Golub-Dobrzyń długość sieci kanalizacyjnej wynosiła 55,4 km. Na przestrzeni badanych lat nie zmieniła się również liczba przyłączy (400 szt.). Zwiększyła się liczba odprowadzanych ścieków, co może być powiązane ze zwiększającą się również liczbą użytkowników.

W okresie od września 2021 r. do kwietnia 2022 r. realizowano inwestycję pn. „Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Golub-Dobrzyń wraz z przebudową gminnej oczyszczalni ścieków oraz budowa przydomowej oczyszczalni ścieków”. Zamówienie obejmowało:

- budowę przydomowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Golub-Dobrzyń,
- przebudowę gminnej oczyszczalni ścieków w Sokołowie,
- budowę sieci kanalizacji sanitarnej w m. Białkowo i Sadykierz (łącznie ok. 4,5 km).

Ponadto warto wspomnieć, iż Gmina zrealizowała projekt dotyczący budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla jej mieszkańców w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

2.2.5. Sieć gazowa

W 2021 r. z sieci gazowej korzystało 0,3% mieszkańców.

Tabela 20. Sieć gazowa

Wskaźnik	Wartość (2017)	Wartość (2018)	Wartość (2019)	Wartość (2020)	Wartość (2021)
długość czynnej sieci ogółem [m]	6 982	6 982	6 982	6 982	6 982
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) [szt.]	5	5	6	6	10
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe [MWh]	0,0	0,0	76,7	93,1	140,5
ludność korzystająca z sieci gazowej	33	33	45	45	bd

Źródło: GUS BDL

Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni badanych lat długość sieci gazowej nie zmieniła się (6,9 km) ale zwiększyła się liczba przyłączy, a co za tym idzie zużycie gazu oraz ludność korzystająca z niego.

2.2.6. Gospodarka odpadami

Postępowanie z odpadami na terenie poszczególnych gmin regulowane jest stosownymi uchwałami rad, często regulaminami utrzymania czystości, bądź programami gospodarki odpadami. W przypadku gminy Golub-Dobrzyń jest to „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Golub-Dobrzyń”.

Od 01.07.2013 r. zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach odbiór odpadów komunalnych i ich zagospodarowanie od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych realizowany jest przez Zakład Gospodarczy Ekolog Sp. z o. o.. Na terenie gminy zorganizowano również punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), gdzie mieszkańcy mogą oddawać odpady, których nie można umieszczać w pojemnikach na odpady komunalne oraz inne odpady komunalne zbierane selektywnie w ramach wnoszonej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Tabela 21. Gospodarka odpadami na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2017-2021

	2017 rok	2018 rok	2019 rok	2020 rok	2021 rok
Odpady zebrane w ciągu roku [t]	1 245,90	1 328,17	1 376,25	1 396,54	1 750,35
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku [t]	958,60	1 028,31	1 028,31	956,35	1 187,98
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca [kg]	110,8	118,1	117,7	108,6	134,2

Źródło: GUS BDL

Liczba odpadów zebranych w ciągu roku na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w 2021 r. wyniosła 1 750,35 ton, z kolei zmieszanych odpadów było 1 187,98 ton. Na przestrzeni badanych lat obie te wartości ulegały stopniowemu zwiększaniu, a co za tym idzie ilość zmieszanych odpadów zebranych w ciągu roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca również rosła, a w 2021 roku było to 134,2 kg na osobę.

Wspomnieć należy również, iż wielkim sukcesem na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego, a dokładnie w miejscowościach Sokołowo (gmina Golub-Dobrzyń) oraz Piątkowo (gmina Kowalewo Pomorskie), zakończyła się akcja likwidacji tzw. mogilników, czyli ziemnych składowisk odpadów toksycznych. Wszystkie wydobyte trucizny zostały przetransportowane do spalarni odpadów niebezpiecznych, zaś skażone ziemia i gruz trafiły na składowiska odpadów niebezpiecznych.

2.2.7. Energetyka, ciepłownictwo i odnawialne źródła energii

Sieć energetyczna:

Czynnikiem mającym ogromny wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą jest infrastruktura energetyczna. Gmina Golub-Dobrzyń zaopatrywana jest w energię elektryczną z ogólnokrajowego systemu elektroenergetycznego, poprzez system sieci przesyłowych i rozdzielczych wysokiego i średniego napięcia. Przez obszar gminy przebiegają następujące linie najwyższych i wysokich napięć: 400 kV relacji Płock – Wągrowo; 110 kV relacji Golub- Dobrzyń – Wąbrzeźno; 110 kV relacji Golub-Dobrzyń – Lipno.

Sieć rozdzielcza zaopatrująca bezpośrednich odbiorców rozwinięta jest na poziomie odpowiadającym bieżącym potrzebom, choć wskazuje się na problemy związane jednak z niedostatecznie rozwiniętą siecią elektroenergetyczną średniego i niskiego napięcia, niedostateczną liczbą stacji transformatorowych o napięciu 15/0,4 kV, często nadmiernym wydłużeniem linii

przesyłowych oraz złym stanem technicznym niektórych odcinków sieci i urządzeń. Głównym punktem zasilania gminy w energię elektryczną jest punkt zasilania GPZ zlokalizowany w Golubiu-Dobrzyniu.

System ciepłowniczy:

Gmina Golub-Dobrzyń nie posiada zcentralizowanego systemu ciepłowniczego. Zapotrzebowanie na ciepło wykorzystane do ogrzewania budynków oraz przygotowania ciepłej wody użytkowej obiektów mieszkalnych i gospodarczych jest zaspokajane dzięki wykorzystaniu:

- kotłowni zlokalizowanych na terenie placówek oświatowo-wychowawczych Gminy, w głównym stopniu zasilanych olejem opałowym oraz węglem kamiennym/ekogroszkiem
- kotłowni lokalnych opalanych węglem, olejem oraz biomasą, zaopatrujących w ciepło zakłady handlowo-usługowe na terenie Gminy.
- indywidualnych źródeł ciepła funkcjonujących w obrębie mieszkalnictwa jednorodzinnego zasadniczo o mocy do 20 kW.

Odnawialne Źródła Energii:

Boźcem do rozwoju odnawialnych źródeł energii w Gminie Golub-Dobrzyń są wzrastające ceny sprzedaży energii, spowodowane wymogiem zakupu praw do emisji gazów cieplarnianych lub obowiązkiem przedstawiania certyfikatów w ilościach proporcjonalnych do wielkości produkowanej energii. Rozbudowywana infrastruktura energetyki odnawialnej stwarza szanse rozwoju Gminy, głównie dzięki społeczności lokalnej, która dysponując odpowiednim potencjałem energii odnawialnej, zaspokaja własne potrzeby energetyczne, a nawet ma możliwość sprzedaży energii na zewnątrz.

Energia słońca:

Gmina Golub-Dobrzyń charakteryzuje się dość dużym potencjałem do rozwoju energetyki solarnej, gdyż leży w strefie nasłonecznienia, z której jest możliwość uzyskania energii w ilości 1260 kWh/m².

Na podstawie danych o nasłonecznieniu w ciągu typowego roku meteorologicznego dla obszaru Gminy Golub-Dobrzyń potencjał wykorzystania energii z 1 m² płaszczyzny może wynieść ponad 971kWh/m²/rok.

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajduje się:

- 6 kolektorów słonecznych na Zakładzie Opieki Zdrowotnej (ZOZ) we Wrockach,
- 2 kolektory słoneczne na Szkole Podstawowej w Węgiersku,
- 4 kolektory słoneczne na hali sportowej w Gałczewie.

Ponadto Gmina Golub-Dobrzyń w celu ograniczenia niskiej emisji w ramach pozyskanych środków unijnych dokonała montażu instalacji fotowoltaicznych na posesjach mieszkańców Gminy Golub-Dobrzyń i tak:

- w 2020 r. wykonano 27 instalacji PV o mocy 5,28 kWp i 1 instalację o mocy 3,3 kWp,
- w 2019 r. wykonano 31 instalacji fotowoltaicznych o mocy 4,88 kWp.
- W 2015 r. wykonano 27 instalacji fotowoltaicznych o mocy 5,00 kWp.

Wykorzystanie pomp ciepła:

Na obszarze Gminy Golub-Dobrzyń zidentyfikowano nieznaczącą liczbę pomp ciepła służących w głównej mierze do produkcji ciepłej wody użytkowej, tymczasem potencjał wykorzystania energii przy tym źródle ciepła mógłby zapewnić w 75% zapotrzebowanie na energię ogrzewania wszystkich obiektów mieszkalnych.

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajdują się pompy ciepła przy następujących obiektach:

- Świetlicy wiejskiej we Wrockach,
- Gminnej Bibliotece w Nowogrodzie,
- Magazynie Sportowym w Ostrowitem.

Hydroenergetyka:

Potencjał hydroenergetyczny rzek polega na wykorzystywaniu gospodarczo energii mechanicznej płynącej wody, którą można byłoby wykorzystać w elektrowniach wodnych zlokalizowanych na obszarze Gminy Golub-Dobrzyń.

Na obszarze Gminy funkcjonuje Mała Elektrownia Wodna w miejscowości Handlowy Młyn.

Wykorzystanie energii wiatru:

W Województwie Kujawsko-Pomorskim występuje znaczny potencjał do rozwoju tego typu źródeł energii, gdyż leży ono w trzech strefach (II-IV) o korzystnych warunkach wietrznych. Największa część Województwa znajduje się w strefie charakteryzującej się energią wiatru w granicach 1000–1250 kWh/m²/rok. Najbardziej korzystnymi warunkami energetycznymi wiatru charakteryzują się południowe i wschodnie fragmenty województwa znajdujące się w strefie energii rzędu 1500 – 2000 kWh/m²/rok (w tej części województwa zlokalizowana jest Gmina Golub-Dobrzyń).

Aktualnie na terenie Gminy Golub-Dobrzyń zlokalizowanych jest 6 elektrowni wiatrowych o łącznej mocy 6,10 MW.

Wykorzystanie biomasy:

Uzupełnienie nośników energii w tradycyjnych kotłach węglowych stanowi najczęściej biomasa pochodzenia rolniczego oraz leśnego. Zjawisko to jest szczególnie zauważalne w sektorze mieszkalnym, gdzie w ten sposób mieszkańcy starają się zredukować koszty eksploatacyjne związane z rosnącymi cenami alternatywnych nośników ciepła. Ponadto biomasa stanowi znaczący system produkcji ciepła w odniesieniu do budynków użyteczności publicznej oraz zabudowy wielorodzinnej. W najbliższych latach Gmina planuje dalszy sukcesywny rozwój wykorzystania OZE, zarówno wśród mieszkańców, jak i własnych obiektów publicznych.

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajdują się kotły na pellet w następujących miejscach:

- Świetlica wiejska w Nowejwsi,
- Świetlica wiejska w Handlowym Młynie.

Ekologia

„Czyste Powietrze” to pierwszy ogólnopolski program dopłat do wymiany starych pieców oraz docieplenia domów jednorodzinnych. Celem programu jest walka ze smogiem. Program funkcjonuje od września 2018 roku i od tego czasu Urząd Gminy w Golubiu-Dobrzyniu pomaga mieszkańcom uzyskiwać dotację. Od początku realizacją programu Czyste Powietrze w naszej gminie zajmuje się p. Szymon Jankowski.

7 października 2019 roku Wójt Gminy Golub-Dobrzyń Marek Ryłowicz w towarzystwie skarbnika Gminy podpisał z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu porozumienie o współpracy dotyczącej realizacji programu „Czyste Powietrze”. Od 25 października 2019 roku mieszkańcy Gminy Golub-Dobrzyń mogą składać wnioski o dofinansowanie w Urzędzie Gminy. Podpisanie porozumienia jest krokiem w stronę ekologii i wsparcia mieszkańców w wymianie nieefektywnych źródeł energii oraz termomodernizacji domów jednorodzinnych.

Do tej pory w Gminie w ramach programu „Czyste Powietrze” złożonych zostało 325 wniosków, z czego zrealizowane zostały 194 przedsięwzięcia, a sumaryczna kwota wypłaconych dotacji wyniosła 3 252 032,73 zł.

2.2.8. Mieszkalnictwo

W 2020 roku na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajdowały się 2 144 budynki mieszkalne oraz 2 748 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 258 716 m², przy czym przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 94,1 m².

Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki mieszkalne w gminie	2 106	2 131	2 168	2 144	2 202
mieszkania	2 654	2 681	2 720	2 748	bd
powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	247 281	250 751	255 364	258 716	bd
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m²]	93,2	93,5	93,9	94,1	bd

Źródło: GUS BDL

Jeżeli chodzi o Gminne zasoby mieszkaniowe to w 2021 r. na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajdowało się 91 mieszkań komunalnych. Gmina nie posiadała natomiast żadnych lokali socjalnych i lokali przeznaczonych na wynajem.

Ponadto Gmina z innymi samorządami wybuduje budynek wielorodzinny w m. Owieczkowo w ramach SIM. W ramach I Etapu inwestycji zaplanowano budowę budynku wielorodzinnego (dwa piętra + parter), częściowo podpiwniczonego o łącznej powierzchni użytkowej ok 1 000 m². W budynku zaprojektowano dwadzieścia jeden mieszkań o zróżnicowanej wielkości.

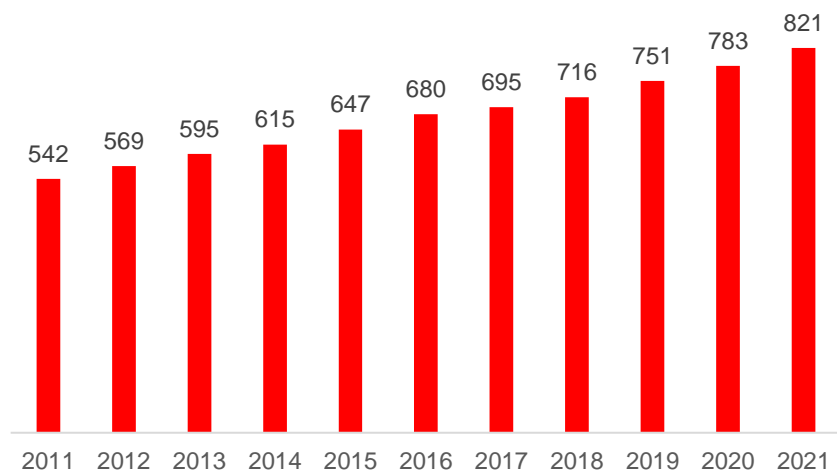
3. Sfera gospodarcza

3.1 Gospodarka

3.1.1. Podmioty Gospodarcze

Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na terenie Gminy Golub-Dobrzyń według stanu na koniec 2021 roku wynosi 821. W odniesieniu do roku 2011 liczba przedsiębiorstw wzrosła o 51,48%.

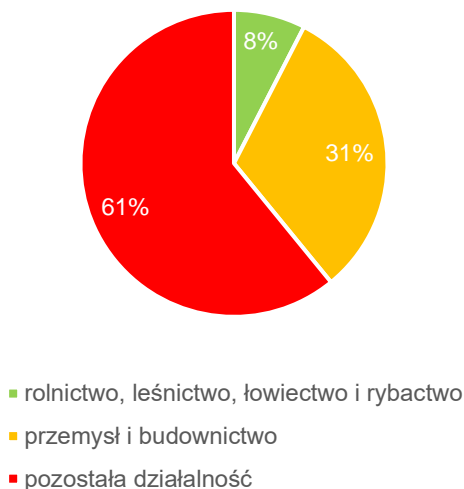
Wykres 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń najmniej jest przedsiębiorstw działających w branży: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 62. W branży przemysł i budownictwo funkcjonuje 259 firm, natomiast w kategorii: pozostała działalność jest ich 500.

Wykres 10. Podział przedsiębiorstw wg grup sekcji prowadzonej działalności (2021 rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w 2022 r. zakończone zostały prace związane ze zmianą sposobu użytkowania części istniejącej Szkoły Podstawowej w Sokolowie wraz z niezbędną przebudową na inkubator przedsiębiorczości. Gmina Golub-Dobrzyń na realizację tej inwestycji pozyskała ponad 90% dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Działanie 7.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność. Inkubator przedsiębiorczości wesprze rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy. Zakres usług świadczonych przez inkubator przedsiębiorczości obejmować będzie m.in.:

- doradztwo dla osób planujących podjęcie działalności gospodarczej,
- udostępnienie sali konferencyjnej ze sprzętem do prezentacji multimedialnych,
- zapewnienie informacji na temat bieżących możliwości pozyskania wsparcia na utworzenie i rozwój firmy ze środków zewnętrznych (UE i krajowe).

3.1.2. Rolnictwo i leśnictwo

Gmina Golub-Dobrzyń zajmuje powierzchnię 19 772 ha, z czego blisko 62% ogólnej powierzchni gminy stanowią grunty rolne, około 33% lasy, a tereny zurbanizowane 3,27%.

Poniżej przedstawiono szczegółowy wykaz gruntów i użytków rolnych na obszarze Gminy Golub-Dobrzyń.

Tabela 23. Rodzaje gruntów i użytków rolnych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń

Lp.	Przeznaczenie użytkowe gruntów na terenie Gminy Golub-Dobrzyń	Powierzchnia Gruntów
I	Użytki rolne	12 278
1	Grunty orne	10 558
2	Sady	6
3	Łąki	519
4	Pastwiska	447
5	Grunty rolne zabudowane	307
6	Stawy i grunty pod stawami	8
7	Grunty pod rowami	56
8	Nie użytki	356
9	Grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	21
II	Grunty leśne	6 598
1	Lasy	6 589
2	Grunty zadrzewione i zakrzewione	9
III	Grunty zabudowane i zurbanizowane	647
1	Tereny mieszkalne	135
2	Tereny przemysłowe	10
3	Tereny zabudowane pozostałe	31
4	Zurbanizowane tereny niezabudowane	13
5	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	16
6	Użytki kopalne	2
7	Drogi	379
8	Tereny kolejowe	61
IV	Tereny różne	1
V	Wody	248
Razem powierzchnia gruntów [ha]		19 772

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Według danych statystycznych GUS-u powierzchnia gospodarstw rolnych w Gminie Golub-Dobrzyń wynosi 12 278 ha. Grunty użytkowane rolniczo znajdują się głównie w części północno-zachodniej gminy. Nie bez znaczenia dla rozwoju rolnictwa pozostają również niewielkie tereny w północno-wschodnim cyplu gminy oraz w południowej i południowo-wschodniej jej części.

Tabela 24. Grunty stanowiące własność Gminy Golub-Dobrzyń

Lp.	Przeznaczenie użytkowe gruntów stanowiących własności Gminy	Powierzchnia Gruntów
I	Użytki rolne	48
1	Grunty orne	45
2	Sady	
3	Łąki	1
4	Pastwiska	2
5	Grunty rolne zabudowane	
II	Grunty leśne	16
1	Lasy	16
2	Grunty zadrzewione i zakrzewione	
III	Grunty zabudowane i zurbanizowane	234
1	Tereny mieszkalne	3
2	Tereny przemysłowe	1
3	Tereny zabudowane pozostałe	11
4	Zurbanizowane tereny niezabudowane	1
5	Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	8
6	Tereny komunikacyjne	210
IV	Tereny różne	1
V	Wody	4
VI	Nieużytki	4
Razem powierzchnia gruntów [ha]		307

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Najmniejsze gospodarstwa rolne w 2020 r. stanowiły 12,5% a w roku 2020 - 2,8% wszystkich gospodarstw. Gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 15 ha, zaliczane do tych największych w 2010 r. stanowiły 18% wszystkich gospodarstw, a w 2020 r. - 27,34%.

Tabela 25. Gospodarstwa rolne Gminy Golub-Dobrzyń wg Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 i 2020 r.

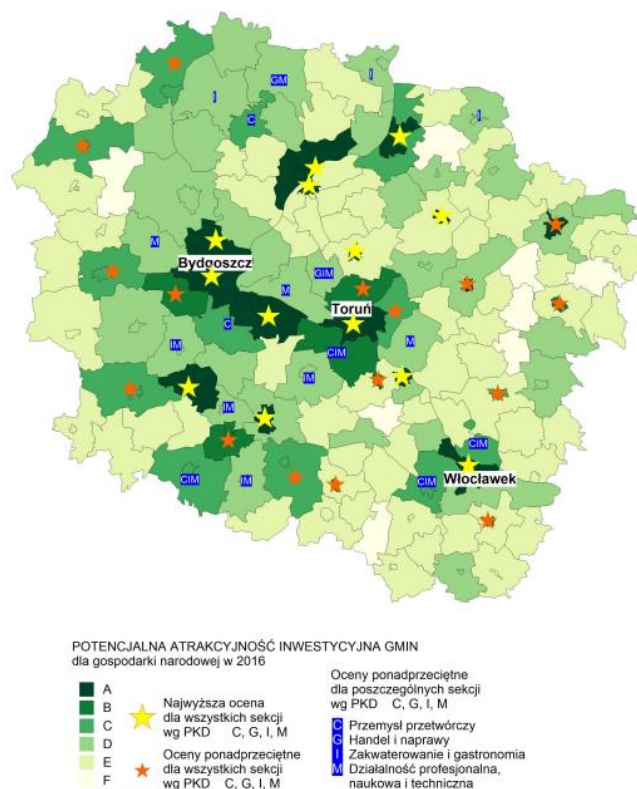
Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych 2010	Liczba gospodarstw rolnych 2020
gospodarstwa rolne ogółem; ogółem	1 104	779
gospodarstwa rolne ogółem; do 1 ha włącznie	138	22
gospodarstwa rolne ogółem; 1 - 5 ha	325	247
gospodarstwa rolne ogółem; 5 - 10 ha	266	181
gospodarstwa rolne ogółem; 10 - 15 ha	176	116
gospodarstwa rolne ogółem; 15 ha i więcej	199	213

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

3.1.3. Tereny inwestycyjne

Zgodnie z raportem „Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo kujawsko-pomorskie” Gmina Golub-Dobrzyń została zaliczona do klasy D potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin dla gospodarki narodowej w 2016 roku, co oznacza, że gmina charakteryzuje się atrakcyjnością lokalizacyjną i stwarza warunki do lokowania na jej terenie inwestycji.

Mapa 2. Zróźnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. kujawsko-pomorskiego

Źródło: „Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo kujawsko-pomorskie”

Na terenie Gminy Golub-Dobrzyń znajduje się Park Przemysłowo-Technologiczny we Wrockach. Powierzchnia działek inwestycyjnych to 4,7965 hektara.

Tereny są przeznaczone pod działalność przedsiębiorstw z sektora MŚP. W 2022 roku w ramach zadania pn. „Przygotowanie i uzbrojenie terenu Parku Przemysłowo-Technologicznego we Wrockach” dotowanego z Funduszy Europejskich wykonane zostały:

- układ drogowy (w tym wykonanie warstwy ścieralnej),
- kanalizacja deszczowa,
- oświetlenie drogowe,
- kanał technologiczny,
- kanalizacja sanitarna,
- sieć wodociągowa.

Wielkim atutem inwestycji jest aspekt komunikacyjny lokalizacji. Przez Wrocki przebiega droga krajowa nr 15 relacji Trzebnica-Ostróda, łącząca Gniezno (przez Inowrocław, Toruń, Kowalewo Pomorskie i Brodnicę) z Ostródą i dalej, przez drogę krajową nr 16 z Olsztynem. Oprócz znaczenia regionalnego, droga krajowa nr 15 jest ważnym szlakiem tranzytowym, łączącym Niemcy z Mazurami i Litwą. W odległości 35 km od Parku znajduje się ponadto autostrada A1. Nieduży dystans dzieli Wrocki od największych ośrodków miejskich w regionie – Toruń położony jest 40 km od terenu inwestycji, zaś Bydgoszcz, gdzie mieści się najbliższe międzynarodowe lotnisko, leży 95 km od Wrockek.

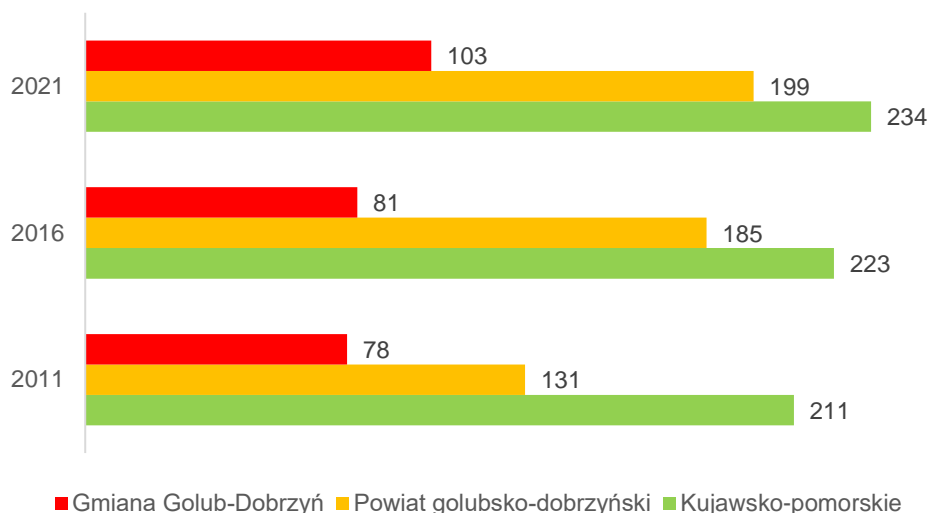
3.1.4. Rynek pracy

Wskaźnik pracujących wyrażony liczbą osób pracujących w przeliczeniu na 1 000 ludności w 2021 roku dla Gminy Golub-Dobrzyń wyniósł 103 os. i był zdecydowanie niższy niż wskaźnik dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego (199 os.), jak i województwa kujawsko-pomorskiego (234 os.).

W porównaniu z rokiem 2016 nastąpił wzrost liczby osób pracujących na tym obszarze o 22 osoby na 1 000 ludności.

Wzrastająca wartość wskaźnika dla gminy świadczy o rosnącej konkurencyjności inwestycyjnej gminy, jednak na tle powiatu i kraju wartość ta jest nadal zdecydowanie niższa.

Wykres 11. Pracujący na 1 000 ludności w latach 2011, 2016, 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Stopa bezrobocia na koniec roku 2021 dla Gminy Golub-Dobrzyń kształtowała się na poziomie 10,3%, w powiecie golubsko-dobrzyńskim była na poziomie 10,5%, przy średnim poziomie stopy bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim – 7,7%.

Liczbę bezrobotnych na obszarze gminy Golub-Dobrzyń na tle danych dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Liczba bezrobotnych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2011, 2016, 2021

Jednostka terytorialna	Liczba bezrobotnych		Rok
	Mężczyźni	Kobiety	
Gmina Golub-Dobrzyń	141	244	2021
Powiat golubsko-dobrzyński	716	1 226	
Województwo kujawsko-pomorskie	25 273	36 588	
Gmina Golub-Dobrzyń	154	295	2016
Powiat golubsko-dobrzyński	964	1 529	
Województwo kujawsko-pomorskie	41 838	56 684	
Gmina Golub-Dobrzyń	327	387	2011
Powiat golubsko-dobrzyński	1 651	2 114	
Województwo kujawsko-pomorskie	61 368	78 254	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS BDL

W 2021 r. na terenie Gminy Golub-Dobrzyń było zarejestrowanych 385 osób bezrobotnych. W porównaniu z rokiem 2011 ogólna liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 329 osób (spadek o 46,08%).

Według danych GUS, znaczną część osób bezrobotnych na obszarze gminy w roku 2021 stanowiły kobiety (63,38%). Jest to wartość wyższa niż dla powiatu (63,13%) i województwa (59,15%).

3.1.5. Budżet Gminy

Z analizy danych dotyczących budżetu Gminy Golub-Dobrzyń zrealizowanego w latach 2019 – 2021, zarówno w zakresie dochodów, jak i ponoszonych wydatków, wynika że na przestrzeni trzech ostatnich lat dochody, jak i wydatki gminy systematycznie rosły. W 2019 roku dochody Gminy Golub-Dobrzyń były równe kwocie 45 888 318,05 zł, w 2020 roku - 52 818 334,08 zł, w, natomiast w 2021 roku wyniosły 57 667 333,89 zł. Największy udział w kwocie ogólnej dochodów Gminy Golub-Dobrzyń w poszczególnych latach miały dochody bieżące, które w 2021 roku stanowiły 87,72% wszystkich dochodów.

Jednocześnie w latach 2019-2021 wzrosły również wydatki ponoszone przez gminę. W 2019 roku były równe kwocie 48 205 815,21 zł, w 2020 roku - 48 949 058,10 zł, natomiast w 2021 roku wyniosły 59 672 112,61 zł. Największy udział w kwocie ogólnej wydatków Gminy Golub-Dobrzyń w poszczególnych latach miały wydatki bieżące, które w 2021 roku stanowiły 76,45% wszystkich wydatków.

Tabela 27. Dochody i wydatki budżetowe Gminy Golub-Dobrzyń w latach 2019 – 2021 (w zł)

	2019	2020	2021
I. Dochody ogółem, w tym:	45 888 318,05	52 818 334,08	57 667 333,89
1. Dochody bieżące	42 604 903,59	47 990 298,35	50 587 774,50
2. Dochody majątkowe	3 283 414,46	4 828 035,73	7 079 559,39
II. Wydatki ogółem, w tym:	48 205 815,21	48 949 058,10	59 672 112,61
1. Wydatki bieżące	40 957 600,82	43 121 802,17	45 619 185,01
2. Wydatki majątkowe	7 248 214,39	5 827 255,93	14 052 927,60
III. Deficyt/ nadwyżka budżetowa (I-II)	- 2 317 497,16	3 869 275,98	- 2 004 778,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Golub-Dobrzyń

Budżet Gminy Golub-Dobrzyń zrealizowany w latach 2019-2021 pokazuje, że w roku 2019 wystąpił deficyt - wydatki w tym roku były wyższe niż uzyskane dochody, w roku 2020 sytuacja budżetu gminy uległa poprawie - wystąpiła nadwyżka budżetowa, by w 2021 roku ulec pogorszeniu - wystąpił deficyt.

Zadłużenie gminy na koniec 2021 roku wyniosło 18 373 327,00 zł, co stanowi 32,00% w relacji do wykonanych dochodów. W 2019 r. zadłużenie wynosiło 19 185 605,00 zł (41,80% w relacji do wykonanych dochodów), natomiast w 2020 r. – 18 398 327,00 zł (35,42% w relacji do wykonanych dochodów). Sytuacja finansowa gminy jest stabilna.

Największy udział w dochodach budżetu w 2021 roku stanowiły dochody z działów „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej”, „Rodzina” oraz „Różne rozliczenia”. Struktura dochodów na przełomie lat 2019-2021 jest zasadniczo niezmienna.

Tabela 28. Dochody budżetu Gminy Golub-Dobrzyń według wybranych działów (w zł)

	2019 rok	2020 rok	2021 rok
	wartość (w zł)		
Rolnictwo i łowiectwo	1 461 426,86	968 692,45	1 614 156,16
Transport i łączność	1 605 401,04	2 040 772,66	2 069 406,17
Gospodarka mieszkaniowa	369 609,40	755 022,00	3 707 392,20
Administracja publiczna	63 677,35	112 361,31	99 408,64
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	-	27 656,30	8 825,00
Różne rozliczenia	12 406 078,71	12 663 712,49	14 771 097,12
Oświata i wychowanie	1 368 888,91	1 363 825,09	1 753 736,65
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1 499 878,85	2 097 616,68	1 204 052,85
Edukacyjna opieka wychowawcza	160 703,94	130 525,79	109 408,00
Rodzina	13 542 844,60	16 504 862,42	16 271 377,75
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 383 760,95	1 935 403,43	2 966 996,94
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	224 968,00	27 169,01	73 707,19
Kultura fizyczna	212 293,86	20 000,00	249,57
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej	11 511 050,57	11 893 268,69	12 932 964,04
Pozostałe	77 735,01	75 791,80	84 555,61

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Statystycznego Vademecum Samorządowca

Największym udziałem procentowym w wydatkach budżetu Gminy Golub-Dobrzyń w roku 2021 charakteryzowały się działy „Oświata i wychowanie” oraz „Rodzina”. Struktura wydatków na przełomie lat 2019-2021 jest zasadniczo niezmienna, jednak należy zwrócić uwagę na znaczący wzrost wydatków w dziale „Transport i łączność”.

Tabela 29. Wydatki budżetu Gminy Golub-Dobrzyń według wybranych działów (w zł)

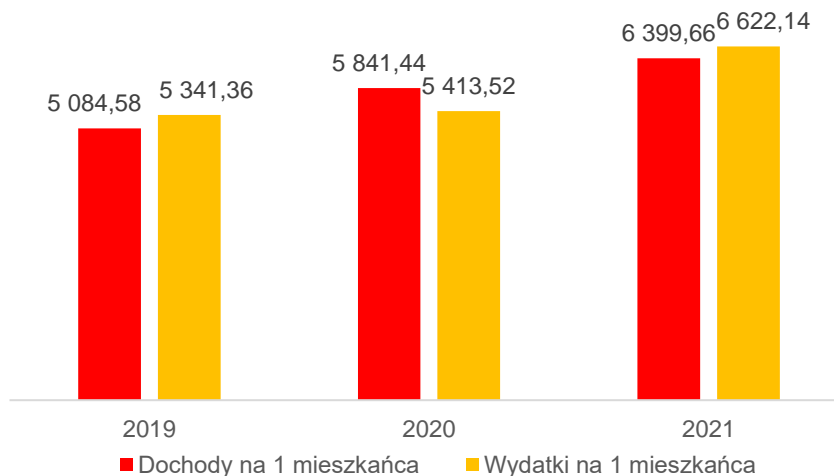
	2019 rok	2020 rok	2021 rok
	wartość (w zł)		
Rolnictwo i łowiectwo	2 066 707,70	1 381 881,00	1 985 921,60
Transport i łączność	3 969 006,30	4 853 224,60	8 703 027,30
Gospodarka mieszkaniowa	709 765,69	497 388,94	3 626 365,65
Administracja publiczna	4 970 390,10	4 728 296,00	4 875 178,50
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	309 599,23	163 645,07	494 959,98
Różne rozliczenia	-	-	-
Oświata i wychowanie	14 927 036,86	13 607 432,72	15 744 855,21

Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2 521 237,32	3 153 682,29	2 474 164,94
Edukacyjna opieka wychowawcza	215 199,92	171 724,24	140 450,27
Rodzina	13 683 276,66	16 677 576,56	16 419 485,18
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 693 273,77	2 329 420,35	3 672 628,37
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	872 879,07	553 406,17	946 044,49
Kultura fizyczna	495 613,05	105 844,46	72 383,44
Działalność usługowa	122 296,90	82 700,00	90 189,90
Ochrona zdrowia	62 535,05	205 736,39	110 282,54
Pozostałe	586 997,59	437 099,31	316 175,24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze Statystycznego Vademecum Samorządowca

Dochody budżetowe Gminy Golub-Dobrzyń w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2019-2021 systematycznie rosły i w roku 2021 na osobę zamieszkujejącą gminę przypadało 6 399,66 zł. Analiza wydatków w tym okresie wskazuje, że również one na przestrzeni lat 2019-2021 uległy wzrostowi – w roku 2019 wynosiły 5 341,36 zł na osobę, natomiast w 2021 r. wzrosły o 1 280,78 zł w stosunku do roku 2019.

Wykres 12. Dochody i wydatki budżetowe Gminy Golub-Dobrzyń na jednego mieszkańca w latach 2019 – 2021 (w zł)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS BDL oraz sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Golub-Dobrzyń